Došlo 19. XII. 1930
krat prilog

Poštnina plačana v gotovini.

Cena Din 1·—

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. — Posamezna številka Din 1·—, na 16 straneh Din 2·—, mesečna naročnina Din 20·—, za tujino Din 30·—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva ulica 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo. — Oglasi po tarifi in dogovoru.
Uprava
v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68. Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, telefon 29-60. V Celju: Slomškov trg 4. Pošt. ček. rač.: Ljubljana 15.621.

Št. 170 — Ljubljana, petek, dne 19. decembra 1930 — Leto I.

Španska vlada gospodarica položaja

V deželo se vrača polagoma mir - Kralj Alfonz prisostvuje reviji čet - Komunistični agitatorji na delu - Konservativni in liberalni politiki za sklicanje konstituante

Madrid, 18. decembra. AA. Kakor poročajo uradno , so se stavkujoči v več pokrajinah vrnili na delo. V Alicanti, kjer je izbruhnila splošna stavka, je vojaštvo vzpostavilo mir in red. V Valencijo je prispel iz Maroka bataljon tujske legije.

Madrid, 18. decembra. AA. **Mir se je vrnil v državo. Kralj je danes prisostvoval veliki reviji čet.** (Reuter).

Madrid, 18. decembra. AA. Včeraj so se sestali na važno posvetovanje bivši konservativni ministri in politiki Sanchez Guerra, Bermen, Burgos, Mazo, Miguel Villanueva, liberalni minister Melhiades ter bivši predsednik španske zbornice Alvarez. **Po seji so objavili komunike, v katerem naglašajo potrebo sklicanja konstitnante.**

Madrid, 18. decembra. AA. V vsej Španiji so obnovljene telefonske in brzojavne zveze. V Leonu sta pri postaji Santi Bane trčila osebni in tovorni vlak. Pri tem se je razbilo več železniških voz ter je bilo ubitih 10 oseb in 18 ranjenih, med njimi 6 težko.

Pariz, 18. decembra. Pišoč o položaju na Španskem ugotavlja »Temps«, da je na sedanem revolucjionarnem gibanju v tej deželi najbolj vznemirljivo dejstvo, da se da le težko uvideti, kakšni stvari hočejo revolucijonarji služiti. Naglašajo sicer, da hočejo imeti republiko, toda njihove zahteve so skrajno nejasne in nikakor se ne more vedeti, kdo so pravzaprav voditelji spora.

Na eni strani so tu oficirji, profesorji, študenti, na drugi strani pa agitatorji, ki promatrajo sedanje gibanje predvsem s stališče socijalne revolucije: sindikalisti: socialisti in komunisti. Čudna afera v San-Sebastianu, kjer je gruča skrajnežev vdrla v prostore guvernerske palače, potem ko je ubila dva stražnika, ter nato prostore opustošila, se da le težko spraviti v sklad z zahtevami politične narave. **Taki upori odgovarjajo marveč načelu najokrutnejših puntov po boljševiškem receptu ter morejo le škodovati stvari, ki naj bi ji tako škandalozno početje imelo služiti.**

Na drugi strani so bili izgredi tudi v Saragosi in po drugih mestih in gotovo je, da so bili tudi napravljeni poskusi proglasitve splošne stavke z namenom, da bi se vladi onemogočila njena obrambna akcija. Vse to potrjuje vtis, da hočejo sindikalistični in komunistični agitatorji izkoristiti sedane gibanje, ki gre le za spremembo režima, za take revolucijonarne cilje, ki ne morejo biti v programu nobene izmed obstoječih španskih političnih strank. Te stranke so morda proti sedanji monarhiji — ne da bi sicer vedele, s čim bi jo hoteli nadomestiti —, toda nikakor nočejo nereda in anarhije.

Bourdeaux, 18. decembra. d. Kakor poročajo s španske meje, vlada v Madridu mir, toda samo v Madridu je skoncentrirala 320.000 mož. Močne bojne sile so bile poslane tudi v nemirne predele kržave. kjer morajo za vsako ceno vzpostaviti red. V Santandru traja stavka naprej.

Pariz, 18 decembra. d. Obmejni promet med Španijo in Francijo je zopet vzpostavljen. Vlaki vozijo po večini zopet normalno. Tudi telefon funkcijonira. Kontrola potnih listov in carinska kontrola se vrši zelo natančno. Tuji častniki niso pripuščeni v Španijo. Splošna stavka v mnogih mestih še vedno traja. V Alicanteju je prišlo do novih težkih spopadov. V Valenciji so bili pri nekem spopadu ubiti trije policisti, v Saragosi pa jih je bilo ubitih 10. V Barceloni so aretirali mnogo delavskih voditeljev.

Madrid, 18. decembra. d. Neko oficijozno poročilo pravi, da se je položaj zboljšal. V mnogih mestih province Murcija pa je prišlo do novih dogodkov, posebno v mestih Jumilla in Yecla, kjer je bila meščanska straža ojačena. V krajih Elcia, Elda, Moneva in Alicante je prišlo do novih uporov Stavkujoči so prekinili železniške kakor tudi brzojavne in telefonske zveze.

Oster odpor proti diktaturi cen v Italiji

Režim je pojačal pritisk na trgovce - Globe in zapor proti nepokornežem - Značilne demonstracije milanskih hišnih posestnikov

Rim, 18. decembra. n. Fašistična vlada izdaja neprestano nova navodila pokrajinskim prefektom za čim hitrejše in izdatnejše pobijanje draginje in reguliranje gospodarskih razmer. **Posebno nadzirajo trgovce in državne oblasti nastopajo proti njim najbolj energično.** Fašistovske organizacije po vsej državi pomagajo pri tej akciji režimu in stremijo za tem, da bi si pridobile čim večje simpatije med masami, ki zahtevajo, da se jim najbolj potrebne življenske potrebščine spričo današnjih težkih razmer dajo po najnižjih cenah. Mnogo hišnih posestnikov in trgovcev je bilo kaznovano z globami in zaporom. Trgovcem vedno znova grozijo, da bodo v slučaju, ako ne bi spoštovali odredb fašistovskega režima, nastopili proti njim z zadrugami, ki bodo neposredno vezale proizvajalce in konsumente, nje same pa konkurenčno uničile.

Kakšno razpoloženje vlada med trgovci in hišnimi posestniki, pa dokazuje incident, ki se je dogodil v Milanu v dvorani »Teatro Lirico«, kjer so imeli hišni posestniki veliko zborovanje. Takoj od začetka so hišni posestniki zahtevali, naj k zborovanju ne pripustijo novinarjev. Predsednik je skušal prisotne prepričati, da je prav, če je tisk informiran, toda zbrani zborovalci niso odnehali in spričo tega so morali odgoditi zborovanje in ga preložiti v drugo dvorano. Po nekaj urah so se hišni posestniki spet zbrali, toda k zborovanju so prišli tudi novinarji. Tedaj pa je prišlo do burnih scen. V neki loži je vstal hišni posestnik, ki je bil v času vojne častnik, in je imel govor, v katerem je silno napadel tisk, ki mu je očital, da najbolj izpada baš proti hišnim posestnikom. Njegov govor je povzročil veliko razburjenje in hišni posestniki so navalili na novinarje, ki so se mirno zadržali in niso reagirali. Novinarji so morali zapustiti dvorano.

Vsi fašistovski listi, posebno milanski, ostro kritizirajo ta nastop hišnih posestnikov in zahtevajo zadoščenja ter pozivajo vlado, da prisili hišne posestnike, da znižajo stanarino za določenih 10%.

Na italijanskih borzah, posebno na milanski, **so začeli zelo nihati tečaji industrijskih papirjev in deloma tudi državnih obveznic.**

Poincaréjevo stanje se je zboljšalo

Pariz, 18. decembra. d. Poincaréjev hišni zdravnik je rekel v svojem zadnjem poročilu: Kaže se izrazito zboljšanje. Bolnik normalno zauživa hrano in nima mrzlice.

Kriza v novi francoski vladi

Pariz, 18. decembra. AA. Po današnji seji ministrskega sveta je podal ostavko minister Thoumyre in državna podtajnika Coty in Cautry.

Burov pojde v Ankaro

Carigrad, 18. decembra. l. List »Politika« javlja, da bo bolgarski zunanji minister Burov v kratkem odpotoval v Ankaro, da vrne poset ministru Rudži beju.

Vprašanje volilne reforme v Angliji

London, 18. decembra. AA. Narodni izvršni odbor delavske stranke se je včeraj izrekel za uvedbo alternativnih volitev v prihodnji volilni reformi. Delavska stranka zahteva, naj se zmanjšajo volilni stroški, prepove uporaba motornih vozil v volilne svrhe razen za bolnike, odpravi pluralni volilni sitem ter znižajo stroški za volilne rekurze.

Zakon proti zlorabi orožja v Nemčiji

Berlin, 18. decembra. d. Državni notranji minister je danes predložil državnemu svetu načrt novega zakona proti zlorabi orožja. Zakon določa, da se kaznuje z ječo do enega leta, kdor izven svojega stanovanja, svojega obratovališča ali svojega posestva nosi orožje, ki je po svoji naravi tako, da s sunki ali vbodi lahko rani telo. Samo v izjemnih slučajih se lahko naloži denarna kazen. Kdor z drugim v političnem namenu pride na kak javen kraj oborožen, se kaznuje z ječo, ki ne sme biti krajša od treh mesecev.

Velik pacifističen govor ministra Brianda

Francija noče nikogar napasti -- Do zadnjega diha za mir

Pariz, 18. decembra. d. Na včerajšnjem banketu republikanskega komiteja za trgovino in industrijo je govoril zunanji minister Briand, ki je dejal: **Francija noče nikogar napasti. Ona želi mir. Toda kljub najgorečnejši želji po miru moramo storiti vse, da Francija ne bo nikdar ogrožena v svoji eksistenci.** Znanstveniki in učenjaki so delali na tem, da so človeštvo osvobodili vseh mogočih bolezni, ki so jih prej smatrali za neozdravljive. Ali bi se ne mogli tudi narodi ozdraviti te strahovite kuge — vojne?! Če on prejema pisma, iz katerih zre sovraštvo in nevoščljivost, se tolaži z zavestjo, da se milijoni francoskih mater obračajo nanj in mu pravijo: Ne popusti! On bo do svojega zadnjega diha delal za mir.

Nove velike umazane afere na Madjarskem

Petdeset milijonov poneverjenih v ministrstvu za blagostanje

Budimpešta, 18. decembra. d. V zvezi z včerajšnjimi odkritji poslanca Fabiana o škandalnih aferah v ministrstvu za narodno blagostanje poroča »Ujsag«, **da znaša primanjkljaj v tem ministrstvu okrog 50 milijonov pengö.** Sedanji minister za narodno blagostanje Ernst je pri reviziji ugotovil, da pri neki postavki okrog 500.000 pengö izdatkov ni zadosti podprto. Naslednji dan je bilo manjkajočih 500.000 pengö kakor po čudežu zopet v blagajni. List je baje izvedel, da je sedaj oboleli minister Ernst izjavil, da noče nikdar več prestopiti praga tega ministrstva. »Pesti Hirlap« zahteva, da se ministrstvo za narodno blagostanje razpusti in da se njegovi posli razdele na druga ministrstva.

Budimpešta, 18. decembra. d. Na koncu današnje seje poslanske zbornice so zopet začeli govoriti o včerajšnjih odkritjih. Demokratski poslanec Pakots je izjavil, da se mora uvedena preiskava raztezati na vse podrobnosti in tudi na tiste, ki zbornici še niso znane. Javnost hoče vedeti, kakšni zneski so bili nakazani iz ministrske blagajne in kdo je ta denar prejel. Preiskava se mora razteg niti tudi na tiste dragocene preproge, **ki so izginile iz ministrstva in ki so jih našli v stanovanju nekega visokega funkcijonarja.** Zvedeti hočemo, kdo je dobil denar, ki ga je umrli minister za narodno blagostanje Vass vsak mesec nakazoval višjemu županu Ripki. Ta denar je bil določen za neko podporno akcijo. Vedeti hočemo tudi, katere osebe so dobile denar iz takozvanega dobrodelnega valorizacijskega fonda. Govornik je predlagal, naj bi se razprava o tej aferi postavila na dnevni red jutrišnje seje. Ta predlog pa je bil odklonjen.

Budimpešta, 18. decembra. d Minister za narodno blagostanje dr. Ernst je izjavil danes novinarjem, da je prosil ministrskega predsednika, naj poveri drugemu ministru preiskavo o odkritju v njegovem uradu. Kakor se čuje, je ministrski predsednik grof Bethlen naročil državnemu računskemu dvoru, da izvede preiskavo.

Nj. Vel. kralj in kraljica na oficirski prireditvi

Beograd, 18. decembra. l. Snoči so priredili častniki beograjske garnizije v prostorih svojega doma zelo lepo proslavo na čast rojstnega dne Nj. Vel. kralja. Že ob 9·30 so bile dvorana in galerije polne uglednega občinstva. Zabave so se udeležili tudi člani vlade z ministrskim predsednikom, armijskim generalom Petrom Živkovićem na čelu, vsi inozemski poslaniki, vojni atašeji, generaliteta, aktivni in rezervni oficirji v svečanih uniformah z odlikovanji in ugledni meščani.

V pričakovanju Njunih Vel. in Vis. so se vsi prisotni razvrstili v špalir, na desni strani od vhoda dame, na levi pa gospodje. Točno ob 10·15 so vstopili v dvorano visoki gostje. Godba je intonirala himno. Nj. Vel. in Vis. sta šla skozi špalir v dvorsko ložo. Poleg Nj. Vel. kraljice in romunske kraljice matere je šel Nj. Vel. kralj s kneginjo Olgo, Nj. Vis. knez Pavle s princesama Ileano in Marino, za njimi pa spremstvo. **Zabavo sta otvorila Nj. Vel. kralj in kraljica, ki sta vodila kraljevsko kolo.** Zabava se je razvila v najlepšem razpoloženju in vsi prisotni so se skušali čim bolj približati loži Nj. Vel. kralja, da bi videli suverena s toplim in srčnim nasmehom na ustnih. Zabava se je končala ob 11·40, ko so visoki gostje ob sviranju himne zapustili dvorano.

Nj. Vel. kraljica na razstavi sodobne umetnosti

Beograd, 18. decembra. l. Davi ob 11. dopoldne so posetili Nj. Vel. kraljica Marija, romunska kraljica Marija, knez Pavle in kneginja Ileana muzej sodobne umetnosti. Ogledali so si Meštrovićeva dela, slike sodobnih jugoslovanskih slikarjev ter francosko, angleško in rusko kolekcijo, pa tudi muzejsko zgradbo samo.

Proslava rojstnega dne Nj. Vel. kralja v studentskem klubu »Jugoslavija«

Praga, 18. decembra. AA. Snoči je praški studentski omladinski klub »Jugoslavija«, ki je zbral okoli sebe vse zavedne narodne omladince, priredil na čast rojstnega dne Nj Vel kralja Aleksandra jako posrečen koncert z igranko v prostorih »Besede«. Pela sta ga. Ružička in znani bariton Marković. Koncerta se je udeležilo celokupno osobje poslaništva s svetnikom Lazarevićem, vojnim atašejem polkovnikom Pašanovićem na čelu. Navzoča je bila domala vsa jugoslovanska kolonija, zlasti mnogo studentov.

Naš častni konzul v Haarlemu

Beograd, 18. decembra. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja na predlog ministra zunanjih zadev je imenovan za našega častnega konzula v Haarlemu Josef Hubert Dupont.

Vremenska napoved

Dunaj, 18. decembra. d. Večerna vremenska napoved meteorološkega zavoda za jutri: Večinoma jasno, mirno, solnčno vreme; bud jutranji mraz.

Kraljevski program

V Zagrebu je pričel izhajati nov mesečnik »Seljačka škola«, ki objavlja na uvodnem mestu te silno pomembne kraljeve besede: **»Jaz hočem, da sem vladar duhovno silnih po svojem duhu, samostojnih, svobodnih, za uspešno delo in srečno življenje skrbnih in sposobnih kmetov, državotvorcev svoje narodne države.«**

Program, kakor ga ni mogoče lepše povedati, je povedan v teh par besedah. In obenem je to program, kakor ga more imeti le najidealnejši patriot, ki ves živi v delu za narod in čegar vse mišljenje in čustvovanje je posvečeno narodovemu napredku. Pravi kraljevski program je v teh besedah, ki morajo postati tudi program vsega naroda in ne samo kmetskega, kateremu so predvsem namenjeni.

Že vsak kmet mora biti državotvorec svoje narodne države. To je prva dolžnost, ki jo vsebuje ta program in ki je prav tista, ki je zapisana v srcu vsakega Jugoslovana. Kajti to je jedro jugoslovanske misli, da smo vsi sami od sebe vedno delavni za blagor in napredek države. Biti državotvorec je samoposebi umevna dolžnost vsakega Jugoslovana in kdor ne izvršuje te dolžnosti, ta je že odpadnik od svojega naroda. Kajti za nas Jugoslovane, ki smo postavljeni na silno bojno mesto, nam samo besedno in papirnato priznanje jugoslovanstva ne zadostuje, temveč samo takšno, ki je potrjeno z dejanjem. En klic in vsa Jugoslavija je zbrana v eni volji in enem čustvovanju, en klic in vsa Jugoslavija je pripravljena na vse. To zahteva jugoslovanski program, to je smisel kraljeve besede, da mora biti vsakdo državotvorec.

Takšna železna pripravljenost pa ni za majhne in ozke ljudi. Takšna silna volja je samo last velikih duhov, ki so silni po svojem duhu in močni po svoji volji. Svobodna Jugoslavija hoče vzgojiti samo po duhu silne ljudi, ker samo ti ljubijo svobodo in so pripravljeni zato za njo tudi nekaj žrtvovati. Ni težko vladati nad majhnimi ljudmi, ker ti iz senilnosti izvrše vsako povelje. Ni pa niti slavno vladati nad senilnimi ljudmi, ker slava je le v naporu in boju. Težko, zato pa tembolj slavno je vladati nad silnimi ljudmi, ker ti imajo svojo voljo. Vladati nad njimi se pravi zato, vladati vsled premoči lastne energije, vsled sugestivne sile, ki je v ideji in enerđiji vladarja. In v to vrsto teh slavnih vladarjev se je uvrstil s svojimi besedami naš kralj in s ponosom naglašajo to jugoslovanski državljani, ker je slava vladarja tudi njihova slava.

Naš vladar pa si je nadel še težjo nalogo, da hoče vladati nad samostojnimi in svobodnimi ljudmi, ki se svoje svobode in samostojnosti zavedajo. V teh besedah je največje spoštovanje, ki ga sploh more izreči vladar svojemu narodu, ker je s temi besedami povedano, da hoče vladar spoštovati osebnost vsakogar. To spoštovanje do naroda mora vladarju pridobiti vso ljubezen svojega naroda, ker samo iz medsebojnega spoštovanja izvira res prava ljubezen. Narod, ki vidi, kako ga spoštuje vladar, ta narod bo svojega vladarja ljubil iz vsega srca.

Kraljeve besede pa so tudi dokaz največjega državniškega talenta. Samo svoboden in samostojen državljan more razviti vse sile, samo svoboden in samostojen državljan pa je tudi v resnici ustvarjajoč element. Program, ki ga je razvil kralj, je edini program, ki more razviti vse sile našega naroda in dvigniti Jugoslavijo tako, da bo blestela pred drugimi državami.

Tudi najpriprostejšemu državljanu veljajo kraljeve besede, toliko bolj pa inteligenci, cvetu naroda. Ta mora naravnost sodelovati, da bo kraljev program čim prej in v celoti uresničen, zlasti pa, da bo začel na vsej črti prodirati duh, ki je v kraljevem programu. Ven iz izkosti, ven iz malenkosti, naprej na široko cesto, kjer hodijo veliki ljudje, kjer vlada velik in silen duh! Vsaka celica našega narodnega življenja mora biti čim popolnejša, vse celice pa mora vezati jugoslovanska misel kot skupna vez. Vsa ta sila pa mora biti zbrana v eni roki, da se lahko vsak hip vsa uvljavi in to v roki našega vladarja, ki se je že več ko enkrat izkazal kot naš zjedinitelj in kot naš zanesljivi in dalekovidni voditelj.

Da ne more biti drugače, je znova potrdil naš kralj, ko nam je v svojih uvodoma navedenih besedah podal naravnost kraljevski program. In na ta kraljevski program smo ponosni, ker povzdiguje vse Jugoslovane in veliča jugoslovansko misel, ki je naša skupna izpoved.

Težka nesreča na Donavi pri Pančevu

Velik romunski vlačilec zgorel -- Kapetan našel smrt v plamenih

Pančevo, 18. decembra. l. Snoči ob 17. uri se je usidral na desni obali Donave v bližini Tamiševega ustja romunski vlačilec »Stephan« s tremi velikimi priklopnimi ladjami. Davi je vlačilec nameraval nadaljevati svojo pot.

Na vse zgodaj pa je šel čuvaj Teodor Federiš iz Tinča v Romuniji s svetiljko v eno izmed ladij, da opravi neki posel. Svetilko je pustil na nevarnem mestu in kmalu so mornarji na vlačilcu opazili ogenj. Takoj so pričeli lokalizirati požar. Kapetan Constantinescu je našel smrt v plamenih. Čuvaja pa so rešili, a bil je ves ožgan po obrazu in prsih. Prepeljali so ga v bolnico v Pančevo. Druge ladje so odklopili in jih prepeljali na desni breg. Gorečo ladjo »SND 58« so pustili, da zgori, ker je pričakovati, da bo vsak hip eksplodirala. Okrog ladje so postavili signale, da se ji parniki umaknejo v primerni razdalji.

Vlačilec in ostale ladje so last romunske družbe »Amotra«. Transport je bil namenjen v Budimpešto.

Pančevo, 18. decembra. l. Požar na romunskem šlepu št. 58, ki je nastal danes zjutraj, traja še vedno naprej. Do 8. ure zvečer šlep še ni eksplodiral, sodijo pa, da mora v teku noči priti do eksplozije. Nekateri so predlagali, naj se šlep s topovskim strelom prevotli, da se izognejo eksploziji. Za to pa čakajo še odločitve romunskih oblasti.

Zunanja politika grofa Karolyija

Tudi novi madjarski zunanji minister za revizijo mirovnih pogodb Carinska vojna s Češkoslovaško

Budimpešta, 18. decembra. n. Včeraj je bila seja voditeljev vladinih strank, na kateri je nastopilo več govornikov. Zunanji minister grof Karoly je ponovno naglasil, da nima namena spremeniti smernic sedanje madjarske zunanje politike, marveč da hoče nadaljevati sedanjo zunanjo politiko z namenom, **da bi dosegel mirno revizijo današnjega stanja, kakršno so ustvarile mirovne pogodbe.**

Predsednik vlade grof Bethlen je govoril o gospodarskih odnošajih med Češkoslovaško in Madjarsko, pa je izrazil nado, **da bo sedanje brezpogodbeno stanje trajalo le kratek čas in da se bo vendarle našla zlata sredina med zahtevami obeh držav.** Na noben način pa ne more Madjarska edinole služiti interesom sosedne države.

Včeraj popoldne je bila gospodarska konferenca v trgovinskem ministrstvu. Na konferenci je trgovinski minister Bud govoril o carinski vojni med Češkoslovaško in Madjarsko. Naglasil je, da so ukrenili že vse potrebno, da se to stanje čim prej popravi in da se sestavi trgovinski provizorij med obema državama.

Nove protižidovske demonstracije v Romuniji

Krvavi spopadi med demonstranti in policijo

Bukarešta, 18. decembra. n. Včeraj popoldne je prišlo opetovano do protisemitskih demonstracij. Okrog 1400 visokošolcev se je zbralo v dijaškem domu. Nato so priredili ulične demonstracije, kričeč proti Židom. Dijaki so prišli pred zgradbo policijskega ravnateljstva in tu kričali proti policiji, ki je zelo energično nastopila proti demonstrantom. Policija je navalila na visokošolce s pendreki, demonstrantje pa so odgovorili s streli iz revolverjev. Tedaj je **začela tudi policija streljati. En policijski stražnik je bil težko ranjen, mnogo lahko ranjenih oseb pa je bilo na obeh straneh.** Policija je aretirala 16 visokošolcev in 3 državne uradnike. Skupine visokošolcev so se nato umaknile v stranske ulice. Ena skupina je krenila pred hišo, v kateri stanuje Modescu. Na njegovih oknih so pobili vse šipe, češ da je Modescu član prostozidarske lože.

Ponoči so se demonstracije ponovile, a je policija hitro razgnala vse demonstrante.

Izseljevanje v tretjem tromesečju 1930.

Zmanjšanje števila izseljencev za 18 odstotkov v primeri z lanskim letom -- Nazadovanje izseljevanja v prekomorske kraje

Zagreb, 18. decembra. AA. Po statistiki, sestavljeni v izseljeniškem komisarijatu v Zagrebu, se je izselilo iz naše kraljevine v tretjem tromesečju 1930:

1. V prekomorske dežele 3210 ljudi. Skupno število izseljencev (11.106) v razdobju od 1. januarja do konca septembra 1930 *se je za 2494 ali za 8% zmanjšalo napram istemu razdobju lanskega leta.*

V tem tromesečju se je največ oseb izselilo iz Savske banovine, in sicer 1027, nato iz Dunavske (638), Dravske (626), Primorske (389), Vardarske (200), Zetske (176), Vrbaske (43), Drinske (37), Moravske (13) in s teritorija mesta Beograda (61).

Po poklicu je bilo 1293 (ali 50% vseh odraslih) poljedelcev, 636 kvalificiranih in 502 nekvalificiranih delavcev, 176 pripadnikov svobodnih poklicev in 603 člani rodbin, ki ne služijo.

Največ je odšlo v USA, in sicer 1671, večinoma taki, ki so prišli na daljši ali krajši obisk pa se spet vračajo v Ameriko, nato v Argentino (822), v Kanado (397), Urugvaj (123), Brazilijo (55), Avstralijo (49), Čile (35), Novo Zelandijo (34) in druge dežele (44).

Od 1. januarja do konca septembra t. l. je odpotovalo v USA 3391 oseb (lani v istem razdobju 3577), v Argentino 3689 (4501), v Kanado 2564 (3652), v Urugvaj 757 (797), v Brazilijo 251 (462), v Avstralijo 135 (137), v Čile 133 (184), na Novo Zelandijo 77 (53) itd. Torej je do konca septembra t. l. število naših izseljencev padlo v glavnem v Kanadi (za 1088 oseb), Argentini (za 812), Braziliji (211), USA (186), Čile (51), Urugvaj (40) itd.

Z naprej plačano karto (»prepaid ticket«) je odpotovalo v tretjem tromesečju 1581 oseb, od 1. januarja do konca septembra t. l. pa 3454 oseb.

Vsega skupaj se je vrnilo iz prekomorskih držav v tretjem tromesečju za stalno ali na obisk 2100 oseb nasproti 1660 v istem tromesečju lanskega leta, ter je tako skupno število povratnikov za razdobje od 1. januarja do konca septembra t. l. naraslo na 5040 nasproti 4401 v istem razdobju lanskega leta.

2. V evropske države je odšlo za zaslužkom v tem tromesečju 5456 oseb, med njimi v Francijo 3630 (s posredovanjem francoske generalne družbe za priseljevanje 2523), v Romunijo 264, Avstrijo 115, Češkoslovaško 75, Belgijo 67, Holandijo 45, Nemčijo 32, Luksenburg 25, Švico 12 itd.

Od 1. januarja do konca septembra t. l. je odpotovalo v evropske države vsega 20.080, med njimi v Francijo 11.096 (s posredovanjem francoske generalne družbe za priseljevanje 8812), v Nemčijo 2370 (s posredovanjem »Arbeiter-Centrale« 2114), v Belgijo 1572, Romunijo 825, Avstrijo 524, ČSR 473, Holandsko 363, Švico 159, Luksenburg 57 itd.

Vzrok padanja prekomorskih izseljencev je v današnjem čedalje večjem zatvaranju Kanade, ki je lani v tem tromesečju absorbirala za 1101 več naših izseljencev, medtem ko je danes že silno napredovala racijonalizacija ne samo v industriji, nego tudi v poljedelstvu, kjer so zlasti takozvani stroji »Combine«, to je stroji, s katerimi se obenem žanje in veže v snope, nadomestili veliko število delavcev. Najbolj jasno ilustrira težki položaj v Kanadi, ki je zadel tudi naše izseljence, ker morajo naši konzulati v Kanadi čedalje več naših izseljencev repatriirati. Smemo reči, da se ena tretjina naših povratnikov iz Kanade repatriira.

Število izseljencev v Argentino in Avstralijo se je mnogo znižalo zaradi velike gospodarske krize, ki se je pojavila v teh deželah. Kriza v prodaji kave v Braziliji stalno odvrača od izseljevanja v to državo.

Padanju števila izseljencev v USA je vzrok v veliki brezposelnosti, ki postaja bolj in bolj trajna, prav tako pa tudi v strožjem administrativnem izvajanju predpisov o prisiljevanju, med katerimi je treba posebej omeniti zahtevo, ki se je te dni pojavila, da se mora namreč vsak priseljenec izkazati, da ima 1000 dolarjev. Značilno je, da zahteva »The American Federation of Labor«, da se za dobe sedanje brezposelnosti ne samo kar najstrožje izvajajo dasedanji predpisi o priseljevanju, nego da se ti predpisi še poostre.

Število evropskih izseljencev presega število prekomorskih v tem tromesečju za 2246 oseb. Torej absorbirajo evropske države najmanj za 50% več izseljencev nego prekomorske, in to dejstvo nas mora zadovoljiti, dokler nam ni moči presežka naše delovne sile zaposliti doma, in sicer tem bolj, ker je večina izseljencev v Franciji šla na zagotovljeno delo in vrhu tega še brezplačno, kar pomeni vsekako veliko prednost nasproti izseljevanju v ostale države sveta.

V Nemčiji, kamor je na leto odšlo do 200 naših poljskih delavcev, zahtevajo delavske organizacije in vsa javnost glede na čedalje večjo brezposelnost, da se vsaj sezonsko prepove priseljevanje poljskih delavcev, češ da bi bil greh, če bi se pri treh milijonih domačih brezposelnih delavcev pustil v državo makar samo eden tujec.

Število naših izseljencev v druge evropske države je jako neznatno, ker so se te države z raznimi ukrepi znale malone hermetično zapreti pred inozemskimi delavci zaradi rastoče brezposelnosti med lastnim delavstvom.

Za izseljeniški komisarijat kraljevine Jugoslavije dr. Aranicki.

Ljubljanski kolodvor se razširi

Beograd, 18. decembra. AA. Glede na zahteve gospodarskih organizacij je ministrstvo za promet sklenilo izvršiti program popravil železniških uredb. Tako se bodo znatno razširile postaje **v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Skoplju in Nišu.** Vrhu tega hoče ministrstvo na vseh večjih postajah izgraditi tovorne kolodvore.

Smrt nemškega poslanika v Varšavi

Varšava, 18. decembra. d. Nemški poslanik v Varšavi Ulrich Rauscher je nocoj ponoči v Sankt Blasien-u umrl. Trpel je za jetiko grla. Poslanik bi moral biti na pritisk desničarskih strank zaradi svojega dozdevnega šibkega držanja napram poljski vladi v kratkem odpoklican.

Napredovanja aktivnih in rezervnih oficirjev

V čin divizijskega generala je napredoval v pešadiji g. **Plesničar I.** Milan; v čin kontra-admirala so napredovali kapetani vojnega broda gg. **Večer I.** Fran, **Solher P. Rihard** in **Polič L.** Marijan. Napredovala sta v polkovnika art. podpolkovnik g. **Maglič D.** Bogdan in geodetski podpolkovnik g. **Strel A.** Miroslav. Polkovniki so postali podpolkovniki v pešadiji g. **Lampič I.** Julij, v intend. g. **Fuks N.** Vilko. v veter. g. **Lipa Filip,** v žandar. g. **Dekval F.** Franjo. Kapetan fregate je postal g. **Cangl M.** Mihael, kapetan korvete pa g. **Naglič I.** Vladko in g. **Grubešič** Kosta. V strojnega majorja je napredoval g. **Dobrila I.** Fran; višji vojni kapelnik III. klase je postal g. **Čerin** Josip, višji vojni kapelnik IV. klase pa g. **Hercog F.** Ferdo. V čin kapetanov prve klase za generalštabne posle so napredovali gg. **Hren** D. Vilko, **Vodopivec M.** Franjo, **Vertovšek A.** Anton, **Rot A.** Alojz, **Oblak J.** Ivan, **Kvaternik M.** Andreja, **Srijenc D.** Ivan, **Dežman I.** Josip, **Jaklič V.** Vladimir, **Pretnar A.** Avgust, **Tomažič A.** Atilij, **Kajfež M.** Stanislav, **Hribar F.** Franjo, **Adamič** G. Vekoslav vsi v pešadiji; v artileriji pa g. **Potočnik J.** Janko; v letalstvu gg. **Pirc P.** Franjo, v šolstvu g. **Mavrič S.** Mirko. V čin strojnega kapetana I. klase so napredovali gg. **Polič A.** Dušan, **Šušteršič J.** Bernard, **Vrišer M.** Ludvig in **Ribič A.** Anton; v čin kapetana II. klase konjiški poročnik g. **Strelec J.** Zdenko in sanitetni poročnik g. dr. **Koščak J.** Ivan; v čin poročnika vojnega broda g. **Kure I.** Valter; v čin strok. kapetana II. klase g. **Lovrenčič** Djuro in **Ostovič N.** Ivan; v čin sanitetnega kapetana II. klase v mornarici g. dr. **Kotnik** J. Josip; v čin poročnika podporočniki gg. **Meteljk** A. Anton, **Tanjšek** J. Janko, **Vidic** J. Ivan in **Majer** D. Josip vsi v pešadiji, v artiljeriji pa g. **Rus** F. Feliks, v čin poročnika fregate pa poročnik korvete g. **Tomažač Boris.** Poleg tega so napredovali številni naši rezervni oficirji.

Imenovanja

Beograd, 18. decembra. l. Z ukazom Nj. Vel kralja je nastavljen pri rudarski šoli v Celju kot profesor I/4 rudarski inženjer Jos. Miesner.

Načrt novega zakona o zavarovanju delavcev

Beograd, 18. decembra. AA. Na inicijativo ministrstva za socijalno politiko in narodno zdravje bo 20. t. m. v Beogradu konferenca gospodarskih zbornic, na kateri pride v debato novi načrt zakona o zavarovanju delavcev, ki ga je izdelalo ministrstvo za socijalno politiko in narodno zdravje.

Francoz o vlogi Italije v zadnji vojni

Gorica, 18. decembra. k. »Giornale del Friuli« prinaša poročilo iz Rima, da je francoski pisatelj Lucien Lemand napisal knjigo o svetovni vojni na italijanski fronti. Na 50. strani te knjige je zapisal, **da sta Francija in Anglija s svojo pomočjo preprečili, da niso Nemci v 4 dneh prišli do Rima, v 6 dneh pa do Palerma.** List seveda zavrača to pisanje in psuje pisatelja, češ da je očital Italiji, da v vojni ni znala zadržati nemškega pohoda. List pravi, naj Lemand in vsi takšni ljudje molčijo, pa naj bodo prepričani, da bo Italija ob prihodnji priliki znala rabiti svoje orožje na drugačen način.

Avstrijska industrija ne bo več podpirala Heimwehra

Dunaj, 18. decembra. d. »Die Stunde« objavlja danes, da avstrijske industrijske organizacije od 1. januarja 1931 ne bodo Heimwehrom izplačevale nobenih denarnih podpor.

Strašna železniška nesreča v Romuniji

Bukarešta, 18. decembra. n. V pretekli noči se je zgodila strašna železniška nesreča na progi Bukarešta—Jassy. Okrog 11.30 ponoči je pribrzel na postajo Caito brzovlak. Speljali pa so ga na napačni tir in je z vso silo zadel v tovorni vlak. Sunek je bil tako silen, da se je skoraj vsa kompozicija brzovlaka prevrnila. Izpod ruševin so potegnili enega mrtveca, tri težko in štiri lažje ranjene potnike. Ruševin vlakov še niso odstranili. Predvideva se, da je pod njimi še par mrtvih potnikov.

Velika nesreča s fosgenom

Pariz, 18. decembra. l. V mestnem kemičnem laboratoriju se je snoči zgodila težka nesreča. Pri nekem poskusu se je razbila posoda s 60 kg fosgena. Strahoviti plin je zajel vso zgradbo. Enega laboranta in eno asistentinjo so našli težko zastrupljena.

S sekiro po glavi

Trst, 18. decembra. v. Na Vipavskem v bližini Podrage pri Vipavi je pred dnevi neki neznanec s sekiro pobil na tla Rusa Dimitrijeva, ki so ga smatrali ljudje za fašistovskega agenta in ovaduha, ker je že več Vipavcev ovadil oblastem zaradi prepovedane kuhe žganja. Dimitrijeva so težko ranjenega prepeljali v goriško bolnico, o storilcu pa ni sledu.

Bomba proti židovski tvrdki v Lyonu

Lyon, 18. decembra. AA. Blizu neke židovske tvrdke na Republikanskem trgu je eksplodirala bomba, ki je povzročila mnogo škode. Človeških žrtev ni bilo. Policija sumi, da je napravila atentat neka protižidovska **teroristična banda.**

Visok sneg v Nemčiji

Berlin, 18. decembra. AA. V več krajih Nemčije, posebno v Berlinu je zapadel visok sneg, ki je oviral promet. Sneg je zapadel zaradi tega, ker so udrle iz zapada v Nemčijo nenadoma gorkejše zračne plasti. Temperatura je skoraj po vsej Nemčiji na ničli.

Narod je proslavil rojstni dan Nj. Vel. kralja

Kranj, 17. decembra.

Rojstni dan Nj. Vel. kralja Aleksandra smo praznovali letos v Kranju nad vse slovesno. Na predvečer narodnega praznika so priredili aktivni in rezervni oficirji mesta Kranja drugi svečani ples v veliki dvorani Narodnega doma. Dvorana je bila okusno dekorirana s srbskimi narodnimi preprogami, jugoslovanskimi trobojnicami, kraljevskim kipom in številnim zelenjem. Ples so otvorili zastopnik komandanta 52. pešpolka podpukovnik Ivan Markun iz Škofje Loke s soprogo sreskega načelnika go. Žnidaršičevo, kapetan Milan Kovinčič s soprogo kranjskega župana go. Pirčevo in sreski načelnik g. Josip Žnidaršič s soprogo žend. kapetana Kovinčiča. Prvi ples je bil »kraljevsko kolo«. Prišlo je precej oficirjev iz Škofje Loke in drugih krajev Gorenjske. Lepo je bilo tudi število rezervnih oficirjev v svečani uniformi za stroj. Ples je vodil rezervni podporučnik plesovodja g. Mayr Metod, svirala je godba dravske divizije. Največ zaslug za sijajen uspeh plesa imata kapetan g. Milan Kovinčič in njegova ga. soproga.

Na rojstni dan se je vršilo ob devetih v župni cerkvi svečano cerkveno opravilo, ki so se ga udeležili vsi predstavniki oblastev in ostalih korporacij. Nato je sprejemal sreski načelnik čestitke uradov in društev.

Kolo jugoslovanskih sester, ki mu predseduje soproga g. Sabothyjeva, je obdarilo dopoldne 48 revnih otrok z obleko, obutvijo in slaščicami.

Ob šestih zvečer je priredilo Sokolsko društvo v telovadnici Narodnega doma telovadno akademijo naraščaja in dece. Na sporedu je bil še govor učenca z drugega gimnazijskega razreda Milana Ekarja, več deklamacij ter pevskih in godbenih točk. Najboljša telovadna točka je bil »Ples žuželk«, ki ga je izvajal ženski naraščaj. Ugajali so tudi »Telovadni pleski« ženske dece in »Prizori iz sokolske telovadbe«.

Kamnik, 17. decembra.

O priliki proslave državnega praznika rojstneganega dne Nj. Vel. kralja Aleksandra I. se je darovala v nadžupni cerkvi na Sutni slovesna služba božja, katere so se udeležili predstavniki civilnih oblasti s sreskim poglavarjem vlad. svetnikom dr. Ogrinom na čelu, oficirski zbor in vsi rezervni oficirji, nadalje zastopniki društev in korporacij, deputacije Sokola in gasilcev ter mnogoštevilno občinstvo. Mesto je bilo v zastavah, trgovine ves dan zaprte. — Odbor plesne šole je povabil k večerni plesni vaji vse aktivne in rezervne oficirje, ki so se vabilu v polnem številu odzvali. V animirani zabavi je potekel večer in vsi udeleženci so izrazili željo, da bi se slični večeri pogosteje prirejali. — Kakor smo čuli, se namerava za praznik rojstnega dne Nj. Vel. kraljice dne 9. januarja prirediti v čitalnici oficirski ples, na katerem bo sodeloval orkester godbe Dravske divizije. To bi bila prva podobna prireditev v Kamniku.

Kočevje, 17. decembra.

Ob 9. uri se je vršila v mestni župni cerkvi slavnostna maša, kateri so prisostvovali predstavniki oblasti, šole itd. Navzoči so bili tudi rudarji z zastavo. — Ob 11. je bil v navzočnosti predstavnikov oblasti, nacijonalnih korporacij, mnogobrojnega občinstva in dijaštva otvorjen družabni salon v Dijaškem domu. Na tej intimni slavnosti je sodeloval tudi dijaški orkester in pevski zbor. Kot govorniki pa so nastopali predsednik Dij. doma g. dr. Ivan *Sajovic*, gimnazijski direktor g. Anton *Burgar*, sodni predstojnik g. dr. Matija *Lavrenčič*, mestni župan g. Maks *Kostanjevec* in starosta Sokola g. dr. V. *Maurer*. Odposlane so bile tudi udanostne brzojavke Nj. Vel. kralju, predsedniku vlade g. gen. Petru Živkoviću in ostali kraljevski vladi ter banu g. Marušiču. S sviranjem državne himne je bila slavnost končana.

Gojenci D. d. so s tem salonom pridobili veliko. Po težkem delu se bodo lahko odmarjali v tej intimni dvoranici in črpali svežih moči za nadaljno delo. Po plemenitem delu plemenit oddih! so bile besede g. direktorja Burgarja. Pri otvoritvi družabnega salona je proslavila dijaška mladina kraljev rojstni dan, a popoldne ga je proslavila sokolska mladina. Za to priliko je Sokol v režiji dijaka Dobravca vprizoril Špicarjevo mladinsko igro: Triglav. Mnogobrojno občinstvo je bilo zelo zadovoljno z nastopm najmlajših pobornikov sokolske ideje. Malčki so igrali prav dobro. Pohvaliti moramo vse. Precej smeha so povzročali mladi junaki, ki so ušli z doma in šli v Triglavsko pogorje, da nastreljajo sokolov. Zelo je ugajal tudi ples vešč, ki ga je sestavil požrtvovalni načelnik br. Vl. Rustja. — Naša mladina gre za velikim kraljem!

Brežice, 17. decembra.

Rojstni dan našega vladarja smo proslavili ob 9. uri zjutraj s slovesno sveto mašo v župni cerkvi. Maše se je udeležila meščanska in ljudska šola z učiteljstvom na čelu. Nadalje so se udeležili svetega opravila predsednik sodišča g. dr. Vojteh **Hočevar**, sreski načelnik g. dr. **Gregorin**, mestni župan g. **Supan**, predsednik trgovskega gremija g. Anton **Umek**, banski svetnik g. Franc **Lipej**, starosta brež. Sokola g. dr. Josip **Zdolšek**, upravnik pošte g. Joško **Turk**, rez. oficirji in razni zastopniki.

Po maši so se vršile interne proslave za meščansko šolo v risalnici meščanske šole, za ljudsko šolo pa v telovadnici iste šole. Omenimo naj še, da je bilo vse mesto v zastavah.

Trbovlje, 17. dec.

Praznik rojstnega dne Nj. Vel. kralja smo svečano proslavili. Vsa dolga trboveljska dolina je bila v državnih trobojnicah. Že v zgodnjih jutranjih urah se je pričela zbirati pred šolskimi poslopji mladina, ki je pod vodstvom učiteljstva odkorakala v farno cerkev, kjer je opravil slovesno cerkveno opravilo s Te deum domači župnik duhovni svetnik g. Jakob *Gašparič*. Cerkvene proslave so se udeležili g. župan Gustav *Vodušek*, zastopniki državnih uradov in rudnika, rezervni oficirji korporativno, deputacija Sokola kraljevine Jugoslavije in gasilcev iz Vod in trga ter Kleka, nadalje polnoštevilni pevski zbor društva »Zvon«, ki je pel pri sv. opravilu skupno s pevci g. Ličarja ter veliko število zastopnikov drugih društev in občinstva. — Na predvečer tega praznika pa je priredilo Združenje rezervnih oficirjev v tukajšnjem Sokolskem domu proslavo, ki je jako dobro uspela. Opaziti je bilo tudi veliko oficirjev iz drugih krajev. Prireditev je posetil tudi rudniški ravnatelj g. ing. Julij *Pauer* s soprogo, katehet g. prof. Mirko *Ratej* in domači pesnik kaplan g. Anton *Boštele*, ki je recitiral nalašč za to slavnostno priliko sestavljeno recitacijo, v kateri je poudarjal veliko ljubezen našega naroda do svojega kralja, kralja naše krvi. — Recitator je bil od občinstva burno aklamiran ter se je moral na željo ponovno vrniti na oder. Prireditev rezervnih oficirjev so posetili tudi številna zastopstva vseh treh tukajšnjih gasilskih društev v krojih.

Šmartno pri Litiji, 18. dec.

Rojstni dan Nj. Vel. kralja smo proslavili zelo slovesno. Trgovine so bile zaprte in tudi delo je mestoma počivalo. Šmartno je bilo v zastavah. Službe božje sta se obe šoli, šmarska in kostrelniška, udeležili.

Trebnje, 17. decembra.

Rojstni dan Nj. Vel. kralja smo proslavili letos posebno slovesno. Na predvečer rojstnega dne je zbral Sokol v svoji novi dvorani svoje članstvo, pred katerim je društveni starosta g. Jakob **Novak** orisal v navdušenih besedah pomen kralja Aleksandra za ujedinjeno Jugoslavijo. Prosvetar g. Tratar Marjan je predaval o sokolski ideji. V globoko zamišljenih besedah nam je orisal vzornega Sokola-kralja. Naslednji dan, po slovesnem cerkvenem opravilu, kateremu so prisostvovali vsi tukajšnji uradi in društva, je priredila šolska mladina akademijo. Posamezni posrečeni nastopi naše mladine so vsem ugajali. Navdušila je vse velika ljubezen, ki jo goji mladina do svojega kralja in domovine. Mladina, ti si naš ponos!

Zagorje, 17. decembra.

Rojstni dan Nj. Vel. kralja smo proslavili s sv. mašo v tukajšnji župni cerkvi, in sicer topliška in zagorska šola, Sokol, uradi, društva, korporacije in mnogo občinstva. Razobešene so bile državne zastave in trgovine so bile ves dan zaprte. Po sv. maši je učiteljstvo razložilo v okrašenih razredih pomen tega dne. Vršile so se deklamacije in zapeli so več narodnih pesmi in državno himno. Otroci so imeli pouka prost dan.

Popoln uspeh Glasbene Matice v Zagrebu

V torek opoldne se je odpeljal v Zagreb ves pevski zbor »Glasbene Matice« ter operni orkester, pomnožen s člani orkestralnega društva Glasbene Matice in konservatoristi. Na kolodvoru v Zagrebu so pričakovali Glasbeno Matico deputacije vseh zagrebških pevskih društev, zlasti »Lisinskega«, »Kola« in »Mladosti« ter odbor Slovenskega prosvetnega društva v Zagrebu. Došle goste je v imenu vseh zbranih kulturnih društev pozdravil zastopnik Strossmayerjeve pevske župe. Na pozdravu se je zahvalil predsednik Glasbene Matice dr. Vladimir **Ravnihar**.

Zvečer je bil koncert v Narodnem gledališču. Glasbena Matica je izvajala H. Berlioza legendo »Faustovo pogubljenje« pod vodstvom opernega ravnatelja g. Mirka **Poliča**. Koncert se je vršil v proslavo Nj. Vel. kralja. Gledališče je bilo razprodano. Navzoč je bil ves oficijelni svet z banom dr. Šilovićem na čelu. V gledališču je bila zbrana elita zagrebške družbe. Orkester je zaigral narodne himne, ki jih je občinstvo poslušalo stoje. Za tem je pred zastorom govoril profesor dr. **Nagy** o Kraljevi ideji in naši preteklosti. Po nastopu pevskega zbora je nagovoril občinstvo predsednik Glasbene Matice dr. Vladimir **Ravnihar**. Na kratko se je spominjal zgodovine Glasbene Matice, napravil svoj poklon kraljevemu Zagrebu ter ob koncu svojega govora vzklikal vrhovnemu pokrovitelju Glasbene Matice Nj. Vel. kralju, kar je občinstvo sprejelo s frenetičnim aplavzom.

Koncert je uspel sijajno. Razpoloženje v orkestru, v zboru in pri solistih je bilo odlično. Med solisti sta se odlikovala zlasti gdč. Vera **Majdičeva**, ki je požrtvovalno vstopila v poslednjem trenotku namesto obolele gospe Gjungjenac-Gavella, ter gospod **Gostič**. Enako je imel g. **Primožič** prav srečen dan ter spravil do popolne veljave svojo mefistofelično vlogo. Prikupil se je s svojim simpatičnim baritonom g. **Petrovčič**. Lavorike je seveda odnesel ravnatelj Mirko **Polič**, ki je s fino interpretacijo obvladal ansambel. Po tretjem delu je stopila na oder deputacija zagrebških pevskih društev in Strossmayerjeve pevske župe ter ob zanositih govorih izročila s trobojnicami okrašene vence in cvetlice. Občinstvo je ves čas tudi ob poedinih točkah živahno aklamiralo izvajalce, ob završetku aplavz ni hotel prejenjati. Opetovano je priklicalo ravnatelja Poliča na oder. Po koncertu je bila večerja v gradskem podrumu, ob eni ponoči pa je poseben vlak odpeljal Glasbeno Matico zopet v Ljubljano. Glasbena Matica si je s tem koncertom v Zagrebu, kjer je gostovala po dolgem presledku 20 let, položila nov lovorov list v svojo znamenito spominsko knjigo. Iskreno jej čestitamo!

Popolno umetniško priznanje zagrebške kritike

Glasbeni kritik »Jutarnjega lista« je napisal o naši Glasbeni Matici med drugim tele pomembne priznalne besede:

»Ljubljanska Glasbena Matica nas je zelo zadolžila, ker nas je seznanila s tem delom (Faustovim pogubljenjem). Posebno nas je pa zadolžila s tem, da nam je pokazala svojo umetnost. Forma, v kateri je izvedla to delo, zasluži v polnem obsegu označbo: kulturna. Čutili smo, da se je društvo pripravilo solidno in udano ter z vso umetniško ambicijo. Vseh 200 članov je sodelovalo z eno željo: Služiti stvari z vsemi najboljšimi silami. To je značilnost ne samo za Glasbeno Matico, temveč za vse kulturno udejstvovanje slovenske metropole. Vsi sodelujoči so dosegli tak uspeh zaradi enake težnje, zato si dele uspeh na enake dele.

Posebno je treba omeniti vrle soliste, ki so z umetniškim zanosom pripomogli pri uspehu večera.

To je v prvi vrsti Vera **Majdičeva**, ki se je zadnji trenutek v najkrajšem času naučila zelo težko partijo Margarete, ker je Zlata Djungnjenac-Gavella nenadoma zbolela. Vera Majdičeva je odpela partijo zelo muzikalno, mirno in plemenito. Ako se še upošteva, da je pela brez orkestralne skušnje, moramo njen uspeh še posebej pohvalno podčrtati. S tem činom je dosegla poseben uspeh, katerega iskreno beležimo, poleg uspeha s samo interpretacijo.

Izredno simpatičnega mladega pevca smo spoznali v tenoristu Josipu **Gostiču** (Faust). — Njegovo mehko grlo in ugodna barva glasu obetata še mnogo in lahko pričakujemo, da se bo razvil še v pevca odličnih kvalitet. On bi bil poleg Rijavca, Šimenca in Banovca četrti slovenski tenor, ki je očaral nas, in ki bo očaral tudi druge, ko mu bo bivanje med nami postalo pretesno.

Roberta **Primožiča** (Mefisto) poznamo že tako dobro pri nas, da nam ni treba poudarjati njegove odlike. Pripominjamo samo, da je Mefista odpel z močnim glasom in z dramatskim akcentom.

Manjšo vlogo Branderja je odpel član Matice Anton **Petrovčič**, in to z velikim okusom, toplino in glasovno lepoto.

Nad celo izvedbo pa je vladal dobri duh ravnatelja **Poliča**. Tega umetnika smo spoznali že ob različnih prilikah in ostal je oni Mirko Polič, ki ne pozna polovičarstva, ki dela vse z absolutno udanostjo, samozatajo in idealizmom. V Berliozovo delo je zastavil vso svojo marljivost, ki je brezprimerna, energijo, svoj mladeniški temperament in svoje muzikalne sposobnosti. To delo je izdelal tako vestno in pošteno, kakor naredi to vedno in ima zato tudi vedno lep umetniški uspeh.

Zbor in orkester sta izpolnila popolnoma svojo nalogo. Žal Slovenci ne poznajo v potankostih akustične odnose našega odra in so postavili svoje pevce preveč v ozadje in akustični efekt ni bil vedno najboljši. Koncert je imel posebno svečan značaj, ker se je vršil na predvečer rojstnega dne Nj. Vel. kralja.«

Proračunska seja okrajnega cestnega odbora v Mariboru

Maribor, 18. decembra.

Danes je bila pod vodstvom načelnika Franja *Žebota* seja plenuma okrajnega cestnega odbora mariborskega v sejni dvorani na Koroški cesti, Ker je bila to poslednja seja sedanjega cestnega odbora, je bilo zanjo mnogo zanimanja. Seje so se udeležili z malo izjemo vsi člani. Prisoten pa je bil tudi sreski načelnik vladni svetnik dr. *Ipavec*, ki je izrazil priznanje, da je mariborski okrajni cestni odbor v enem letu izvršil izredno mnogo dela pri izboljšanju banovinskih okrajnih in občinskih cest. Zastopnikom vlade se je izrazil, da smatra mariborski okrajni cestni odbor za eno izmed najbolj delavnih korporacij.

Proračunska razprava je trajala tri ure in so sprejeli proračun za leto 1931. v lepem soglasju zastopnikov vseh delov okraja. Ker je cestni okrajni odbor največji v področju Dravske banovine, je proračun tudi temu primerno visok. V proračunu so predvidene posebno velike postavke za temeljito rekonstrukcijo in vzdrževanje obstoječih cest, kakor tudi za nove zgradbe.

Celotni proračun znaša 10,428.527 Din. Glavne postavke so: za preureditev in obnovitev banovinskih (okrajnih) cest in mostov 1,170.000 Din, za nove zgradbe in preložitve, ki so neobhodno potrebne 2,933.493 Din, za vzdrževanje cest in mostov ter upravo 4,058.829 Din, prispevek in podpore za občinske ceste in mostove 300.000 Din, odplačevanje in obresti posojil 960.000 Din, gradbeni sklad za v letu 1930 v proračunu predvidena dela 750.000 Din.

Med dohodki glavne postavke: prispevek privatnih interesentov za večjo uporabo cest 360.500 Din, prispevek banovine za vzdrževanje cest in mostov 1,623.547 Din, prispevek za nove zgradbe in preureditve 2,023.746 Din, prispevek občin 200.000 Din, gradbeni sklad 788.000 Din, posojila za neobhodno potrebne zgradbe 2,000.000 Din.

Za pokritje primanjkljaja ne bo treba v letu 1931 zvišati okrajnih cestnih doklad, ampak bo ostalo pri dosedanji izmeri 32% na vse direktne davke, kakor je bilo določeno v proračunu za leto 1930. S tem proračunom, ki bo tvoril po združitvi mariborskega, slovenjebistriškega in lenarškega okraja v enotni okrajni cestni odbor podlago za skupni cestni proračun, so zagotovljena prepotrebna nova cestna dela: velika transversalna cesta in Hoč preko Reke in Mariborske koče na vrh Pohorja pri Sv. Arehu, nadalje dograditev cest Sv. Peter proti Sv. Lenartu, iz Dravske banovine na vrh Kozjaka pri Sv. Križu, iz Ruš k Sv. Arehu, od Sv. Jakoba v Št. Ilj itd.

Posebno pozornost je okrajni cestni odbor posvetil obrambnim delom proti plazovom v Melju ob Dravi. Za ta projekt je bilo določeno 100.000 Din.

Glede na skrajno slab gmotni položaj občin so določili podporo za vzdrževanje občinskih cest v znesku 300.000 Din. Na predlog člana okrajnega cestnega odbora prof. dr. Strmška so soglasno sklenili naprosti bansko upravo in kraljev. vlado, da spremita obstoječe cestne zakone in pravilnike v tem smislu, da se bo dalo okrajnim cestnim odborom več samostojnosti in se na ta način podprla inicijativa in veselje do dela za zboljšanje prometnih žil in nujno potrebnih cestnih naprav. Proračun so soglasno sprejeli in izrazili željo, da bi novi cestni odbor nadaljeval velikopotezno delo in program dosedanjega odbora. Nato so si posamezne občine na predlog starešinstva razdelile znesek 150.000 Din za vzdrževanje občinskih cest. Podnačelnik Srečko Robič je v svojem govoru naglašal nesebično delovanje vseh članov odbora in izrekel v imenu vse korporacije dosedanjemu načelniku za njegov trud in nepristransko poslovanje iskreno zahvalo. Načelnik je nato opisal delovanje okrajnega cestnega odbora v letu 1930 in je posebno poudaril, da je složno vzajemno in požrtvovalno delovanje korporacije rodilo vidne in lepe sadove. Posebej je ugotovil hvalevredne posledice prenehanja strankarskih borb. Sejo je nato zaključil z živijo klici na čast Nj. Vel. kralja.

Kultura

Hrvatska knjiga o naših planinah

Pred kratkim je izšla tretja knjiga »dojmov in vtisov«, ki jih piše Vjekoslav Cvetišić, eden najboljših hrvatskih planincev in najbrž najboljši med njimi, kar jih suče pero: *Sa planina i gora*. V novi knjigi je zbral osem črtic, v katerih nam s pesniško intimnostjo in toploto pripoveduje o svojih hojah po Triglavu v bosansko-dalmatinskih Dinarih, po Bjelašnici v Bosni, po Velikem Bitovaju v Gorskem Kotaru, po Škrlatici, Kočni, Mrzli gori, po Vršiču, Stolu, Triglavu v slovenskih planinah in po švicarskih Alpah.

Skoraj pol te lepe knjige se tiče slovenskih planin. Cvetišić piše o njih tako preprosto in toplo, kakor še nisem čital izpod peresa slovenskega turista. Cvetišić ni ne filozof ne sociolog, on v gorah ne razdira večnostnih problemov, on se ne vzpenja na vrhove, da bi potem s tisto preveliko samozavestjo, ki tolikokrat dobre turiste odteguje človeku, s prezirom motril človeka z višin; Cvetišić pleza po skalah in stenah, majhen, neznaten, kakor se človeku izpred Češke koče zdi turist, ki se počasi vzpenja po stenah Kočne na vrh, majhen, prižet v dobro skalo in oprt samo ob svoj lastni mir. Cvetišić je pesnik naših planin, pesnik, kakor ga terjata naš čas in naša mladost: pesnik tistega velikega, nezmagljivega optimizma, ki ga mlade generacije naših dni zidajo na vse, kar je majhno in večno. »Skoraj navpik se vzpenjamo po žlebovih razpokanih sten,« piše Cvetišić v »Dojmih s Škrlatice«. »Vsak korak terja vso silo telesa. Vsak korak je nova izkušnja. Zmirom se najde kamen, ki se ga lahko še oprimeš. Zmirom se najde razpoka v steni, da lahko stopiš vanjo. Zmirom je še kakšna možnost, da se lahko vzpneš navzgor.« S takimi intimnimi, sproščenimi doživetji je Cvetišić svoje delo s prav lepim uspehom otel običajnega turističnega feljtonizma in se dotaknil sveta umetnosti same. In morda se je prav narahlo zavedal tudi tega doživetja, ko je s preprosto vero zapisal motto svoji knjigi: »Naša generacija še ne razumeva prav poezije planin. Bolj jo bodo razumeli oni, ki pridejo. Imeli bodo več ognja v svojem srcu in več solnca v svojih očeh«.

Knjiga je prav lepo opremljena in jo krasi množica zelo uspelih avtorjevih fotografskih posnetkov. Zaradi svoje literarne cene in zaradi svojega preprostega, nevsiljivega poslanstva — daleč po državi bo najbrž šla odpirat misel in srce za naše gore — je vredna, da vsakdo, ki mu ljubezen do planin in ljubezen do lepe knjige ni za deveto goro, seže po nji.

Fr.

Slovenska umetnost v razglednicah. V Ljubljani se je ustanovila umetniška založba **Sejalec**, ki si je nadela nalogo, da vrsto najlepših del naših starejših in modernih umetnikov izda v reprodukcijah kot razglednice. Pravkar je izšla prva serija večbarvnih reprodukcij, ki prinaša troje Groharjevih in troje Jamovih stvari, in sicer od prvega Sejalca, Krompir in Macesen, od drugega pa Frančiškansko cerkev, Seljaka od Sotle in Loko. Reprodukcije so prav lepo uspele. — Poslanstvo, ki si ga je podjetje naložilo, je vredno vsega zanimanja in hvaležnosti. Najbrž ni boljšega sredstva, vzgajati v ljudstvu smisel za resnično umetnost in za resnično kulturo, kakor če mu sistematično sredi njegove vsakdanje življenske rabe pokladamo v roke stvari resnične umetniške cene. Tako je misel, v obliki razglednic ponesti umetnost med široke sloje naroda in buditi na ta način čut in ljubezen do nje, vredna vse podpore. Pravzaprav je žalostno, kako malo je v naših poklicanih krogih razumevanja za prospeh nacijonalne kulture in kako je vsaka borba v tem pravcu prepuščena povsem individualni iniciativi. Zato je zamisel **Sejalca** še toliko vrednejša in dejstvo, da nam pričujoča serija prinaša izbor iz najboljšega, kar imamo, dejstvo, da bdi v vodstvu tega podjetja skrb naših najreprezentativnejših umetnikov in da napoveduje izložba za dogleden čas nadaljne serije, ki bodo morda še lepše in zanimivejše od prve (Grohar, Jakopič, Sternen itd.), nas veže, da to prizadevanje podpremo. Razglednice se naročajo: Umetniška založba **Sejalec**, Ljubljana, poštni predal 357.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Petek, 19. decembra: »Sen kresne noči«. Red D.
Sobota, 20. decembra ob 16. uri: »Razbojniki«. Dijaška predstava pri znižanih cenah. Izv.

Opera.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Petek, 19. decembra: Zaprto.
Sobota, 20. decembra: »Lohengrin«. Red A.

NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU

Petek, 19. decembra: Zaprto.
Sobota, 20. decembra ob 20. uri: Prodana nevesta«. Ab. C. Kuponi.
Nedelja, 21. decembra ob 15. uri: »Lutka«. Kuponi. — Ob 20. uri: »Življenje je lepo«. Znižane cene. Zadnjič.

Agitirajte za »Jugoslovana«!

Dnevne vesti

— **Izpremembe v sodni službi** Za starejšino okrajnega sodišča v Ribnici je postavljen **Savelj Anton**, dosedaj okrajni sodnik v Kočevju. Premeščen je sodnik **dr. Češarek** Fran iz Črnomlja v Kočevju. Premeščeni so nadalje sodnijski pisarniški uradniki višji oficijal **Stanovšek Fortunat** od okrajnega sodišča v Laškem v Konjice, pis. pripravnica **Obran** Angela iz Murske Sobote v Maribor in pis. pripravnik **Pernat Štefan** iz Maribora v Mursko Soboto. — S 1. januarjem 1931 bo vpokojen kanclist **Rozman** Stanko pri deželnem sodišču v Ljubljani. — Za služitelja pri okrajnem sodišču v Ljutomeru je postavljen **Čolnik** Josip, pomožni sluga pri okrožnem sodišču v Mariboru. Umrl je **Bezlaj** Anton, služitelj pri okrajnem sodišču v Ljutomeru.

— **Gimnazijski profesor — dvojni doktor.** V soboto 20. decembra t. l. bo promoviran doktorjem prava na ljubljanski univerzi g. dr. phil. Jože Žontar, ki službuje kot profesor na drž. gimnaziji v Kranju. Predavanja znamenitega univ. prof. dr. Metoda Dolenca so ga tako privlačevala, da je poleg svoje poklicne službe pričel obiskovati pravna predavanja. Pričakujemo, da bo delavni g. profesor krepko zastavil na polju pravne in gospodarske zgodovine.

Pot vas pelje tudi mimo izložbe staroznane tvrdke

C. I. HAMANN

na Mestnem trgu št. 8.

Blagovolite si ogledati in našli boste primerno darilo za svojce. (922)

— **Brat ubil brata.** V Subotici je imela vdova Lendvaj sinova Frana in Ivana. Pred dnevi sta se pri kosilu sprla. Ko je klicala sosede na pomoč, je Franjo že pograbil sekiro in udaril brata z njo po glavi ter ga pri priči usmrtil.

POSNETKI G. PREMELČA

na gramofonskih ploščah prispeli. Poleg tega nebroj drugih krasnih novitet, osobito iz zvočnih filmov dobite pri »Gramofon« A. Rasberger, Miklošičeva 34. 977

— **Vreme.** Barometer je kazal v Ljubljani ob 7. uri 775·6, v Mariboru pa 771·6. Temperatura je bila ob tem času v Ljubljani — 0·6, v Mariboru pa — 3·0 C. Pihal je severnjak, mirno je bilo v Mostarju, Beogradu, Sarajevu in Kumboru. Oblačnost je bila največja 10 v Beogradu in Sarajevu, drugod je bilo jasno. Deževalo je samo v Kumboru (6·0 mm padavin). Najvišja temperatura je bila v Ljubljani 2·2, najnižja pa — 1·0 C. Najnižja temperatura v Mariboru je bila — 4, v Mostaru 8, v Zagrebu 1, v Beogradu 1, v Sarajevu pa 0 C.

Primerno božično ali novoletno darilce

je kompletna aluminijasta ali emajlirana modra, siva, rujava itd. kuhinjska garnitura. Za otroke pa razne aluminijaste posodice v bogati izberi, katero izvolite pogledati pri tvrdki 103

STANKO FLORJANČIČ

Ljubljana Sv. Petra cesta 35

— **Samomor kolporterja.** V Zagrebu so mimoidoči komaj preprečili samomor nekega kolporterja 21letnega Alojza Žitnika. Kakor je izjavil uradniku na policiji, se mu je življenje pristudilo in sklenil je, da si ga konča. Legel je na tračnice tramvaja in čakal, da ga povozi, kar so pa preprečili. Tako mlad, pa že življenja sit!

Ljubljana

Petek, 19. decembra 1930., Urban. Pravoslavni: 6. decembra, Uglješa.

Nočno službo imata lekarni Piccoli na Dunajski cesti in Bakarčič na Sv. Jakoba trgu.

*

■ **Spomenik kralja Petra Osvoboditelja.** Kakor je »Jugoslovan« že včeraj javil, bo danes v petek ob 3. popoldne komisijonelni ogled prostora pred magistratom, kjer nameravajo postaviti spomenik kralja Petra Osvoboditelja. Spomenik bo stal na levem prostoru od glavnega poslopja, simetrično z Robbovim vodnjakom. Spomenik bo visok 3·80 m, a njega podstavek 1 m. Akad. kipar Lojze Dolinar je že izgotovil v Jakopičevem paviljonu silhueto spomenika.

■ **Anketa glede znižanja cen kruhu.** V ponedeljek, dne 15. decembra t. l. popoldne se je pri kr. banski upravi vršila anketa glede znižanja cen kruhu. Anketo je otvoril gospod ban dr. Marušič, prisostvovali pa so ji gospod pomočnik bana, uradniki pristojnih oddelkov kr. banske uprave ter zastopniki mestnega načelstva, Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, Delavske zbornice, Kmetijske družbe in pekovske zadruge v Ljubljani. Anketa se je bavila zlasti z nesoglasjeem, ki se opaža v razmerju med cenami in ceno kruha. Potem, ko je bil podan obširen referat o sedanjem stanju navedenih cen v banovini, se je razvila živahna, toda stvarna diskusija o vseh tozadevnih vprašanjih. V poteku debate je prevladalo mnenje, da so s strani pristojnega oblastva potrebni takojšnji ukrepi v cilju ublažitve postoječih nesoglasij med prej označenimi cenami.

■ **Novi ljubljanski občani.** Na torkovi seji je občinski svet ljubljanski sprejel v domovinsko zvezo mestne občine, kakor smo že poročali, 83 prosilcev z njih družinskimi člani, a 26 prosilcem je prošnje zavrnil, ker še niso zadostili zakonitim predpisom o domovinstvu. Izmed 83 novih ljubljanskih občanov navajamo samo nekatera bolj znana imena, in sicer Maks **Gaspari**, akademski slikar, **Kump** Bogdan, bančni uradnik, **Schwinger** Rihard, ravnatelj Ljubljanske kreditne banke, **Krenner** Bogomir, bančni uradnik, **Vrhovnik** Fran, stavbni tehnik, **Kovač** Jurij, trgovec s papirjem na debelo, **Bajt** Antonija, trgovka s cvetlicami, **Ivanišević** Drago, brivski mojster, **Kaiser** Ivan, zvaničnik državne železnice, **Kodela** Fran, posestnik, prevoznik in trgovec s konji, **Kožuh** Josip, koncesijonirani vodovodni inštalater, **Kralj** Josip, čevljarski mojster, **Kralj** Martin, čevljarski mojster. **Levičnik** Avgust, konclist Zbornice za TOI, **Maher** Gašper, trgovec, **Müller** Karl, vpokojeni strojevodja južne železnice, **Peterlin** Josip, avtosprevodnik, **Plesnik** Lovrenc, hivar drž. železnice, **Podboršek** Anton, mesar in posestnik, **Rupar** Lovrenc, mestni sluga, **Zore** Rudolf, trgovec in **Žabjek** Josip, poslovodja knjigoveznice Delniške tiskarne.

■ **Obrtno gibanje v Ljubljani.** Pri mestnem magistratu kot obrtni oblasti I. stopnje je bilo meseca novembra prijavljenih 50 novih trgovskih in obrtnih obratov, med temi 18 trgovin in trgovskih agentur, od teh 3 delikatesne trgovine. Med drugimi so prijavljeni: Lapajne Helena, Rimska cesta 24 trgovina z delikatesami, Ljubljanska gradbena družba tesarski obrt, Kos Zlata, Pražakova ulica, delikatesna trgovina Sattler Dragica, Celovška cesta trgovina s konfekcijskim blagom, Virant Milan, Miklošičeva cesta zobotehniški obrt, Hebein Ivan, Dunajska cesta 37, trgovina z elektrotehničnimi potrebščinami, inž. Tuma Ivan, Škofja ulica 9, trgovina z eteričnimi olji itd., »Autolux«, d. z. o. z. Igriška ulica 11, elektrotehnične naprave na avtomobilih itd., Kalc Amalija, Karlovška cesta 11, trgovina z delikatesami. — V novembru je bilo pri mestnem magistratu odjavljenih, oziroma izbrisanih iz obrtnega registra 23 trgovskih in obrtnih obratov, med temi 5 mesarskih in 8 trgovskih.

Din 26·— Vas stane liter finega likerja

27 vrst esenc po Din 6·— in najfinejši alkohol nudi drogerija Gregorič, Ljubljana, Prešernova ulica 5.

■ **Danes pri Ražmu sveže morske ribe. Obleke in klobuke** kemično čisti, plesira in barva tovarna **Jos. Reich.**

■ **Učiteljski pevski zbor Dravske banovine koncertira vnovič v Ljubljani** v nedeljo 4. in v ponedeljek 5. januarja 1931. V nedeljo bo mladinski koncert, v ponedeljek pa večerni koncert z novim programom.

■ **Lep koncert visoke umetniške stopnje** bomo imeli nocoj ob 20. uri v Filharmonični dvorani. Nastopita mladi beograjski umetnici violinistka Marija Mihajlovićeva in njena sestra pianistka Olga Mihajlovićeva. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni in pred koncertom v veži Filharmonične družbe. Koncert je v Filharmonični dvorani. Začetek točno ob 20. uri.

■ **Prelaz preko proge državne železnice na Gosposvetski cesti** bo zaprt za vsak promet od petka 19. t. m. opoldne do nedelje 21. t. m. zvečer, ker se bo montiralo novo križišče električne cestne železnice. V teh dneh se bo vršil promet po Bleiweisovi cesti, Puhovi ulici, Lattermannovem drevoredu in ob kopališču Ilirije na Celovško cesto in obratno v istem redu.

■ **Sočane in prijatelje opozarjamo**, da bo v soboto 20. t. m. v salonu pri Levu zelo interesantno predavanje g. prof. Evgena **Jarca**, Ljubljanskega podžupana, **o zgodovini majske deklaracije z leta 1917.** Noben Sočan naj ne manjka pri tem zanimivem predavanju. Začetek ob ½9. uri zvečer. Vstop vsem prost.

■ **»Na dnu«.** V nedeljo 21. decembra ob 20. uri zvečer je v dvorani Delavske zbornice repriza drame Maksima Gorskega »Na dnu«. Igra Delavski oder »Svobode«, ki je s to dramo gostoval v Varaždinu in žel velik uspeh.

■ **Odprta noč in dan so groba vrata!** Umrl je po kratki težki bolezni g. Pavel **Dežman**, kontrolni strojevodja. Pokopali ga bodo v soboto ob 14. uri iz hiše žalosti v Spodnji Šiški Frankopanska ulica 3 (gostilna Keršič). Naj počiva v miru, žalujočim naše iskreno sožalje!

■ **APZ opozarja svoje člane** na nocojšnji občni zbor ob 8. uri zvečer na univerzi.

■ **Carina in carinska politika.** O tem poglavju bo govor na družabnem večeru Trgovskega društva »Merkur« jutri v soboto. Predaval bo g. Ivan **Mohorič**, tajnik Zbornice za TOI. Vstop je brezplačen. Gostje gospodje in dame so dobrodošli.

■ **Prošnja z Grada.** Povdarili smo že, da Vincencijeva konferenca za Grad namerava prirediti božičnico, pri kateri bi bili obdarovani najsiromašnejši otroci. Če pomislite, da je na Gradu v starost od 1 do 10 let 87 otrok, je umljivo, da je med temi dosti sirot. Kajti ne smemo pozabiti, da na Gradu stanujejo večinoma sromašni ljudje, nekateri brez službe, bolni itd. Da pa bomo mogli sirote tem lepše in dostojneje obdariti, prosimo vsa usmiljena srca, da nam pomagajo. Vsak dar je dobrodošel, naj bo v blagu ali v denarju. Nam je samo na tem, da pomagamo siromakom in da jim olajšamo po svojih močeh trpljenje. Kdor le more, naj se spomni tudi grajskih sirot. Darove pošljite na naslov: Vincencijeva konferenca za Grad, (Ljubljanski Grad). — Vincencijeva konferenca za Grad.

■ **Nesreče in nezgode.** Radi neprevidnosti je prišla pod konja neka 8-letna učenka II. razreda osnovne šole pri Lichtenturnu. Pred gostilno »Triplat« na Ambroževem trgu je hotela prekoračiti cesto v trenutku, ko je vozil mimo neki voznik. Deklica je padla in dobila neznatne poškodbe na desni roki. Voznika ne zadene nikaka krivda, ker je vozil korakoma. Ob cesti je nametanega veliko snega, ki ovira promet, kar je tudi povzročilo nezgodo. — V bolnico so prepeljali železniškega premikača Vochuna Antona iz Bohinjske Bistrice. Pri premikanju tovornega vlaka na kolodvoru v Boh. Bistrici je padel iz vagona in dobil precej občutne poškodbe.

Maribor

m **Prva božičnica.** V nedeljo 21. t. m. ob 19. bo priredila Krščanska ženska zveza v Narodnem domu božičnico s pestrim sporedom.

m **Dobrodelna akademija.** Gojenke tukajšnjega državnega ženskega učiteljišča bodo priredile v nedeljo ob 15. uri v šolski telovadnici dobrodelno akademijo v korist revnim tovarišicam. Obisk je dovoljen vsem.

m **Hiše brez zastav.** Mestna policija je na kraljev rojstni dan ugotovila, da 44 hišnih posestnikov ni izvesilo državnih zastav, kakor določa zakon o praznovanju državnih praznikov. Proti vsem kršiteljem je uvedla kazensko postopanje.

m **Iz gledališča.** Jutri v soboto zvečer se bo pela priljubljena Smetanova opera »Prodana nevesta« za ab. C in kupone. V nedeljo popoldne se bo ponovila zabavna opereta »Lutka«, zvečer pa poslednjič Achardova komedija »Življenje je lepo« po znižanih cenah. Za prihodnje dni pripravlja gledališče Leharjevo opereto »Grof Luksemburški«, »Orlova« in Wedekindovo dramo »Zemeljski duh«.

m **Trenchcoati, usnjeni jopiči, zimski plašči, Hubertus-plašči, snežni čevlji in snežni škornji, galoše, čez 300 vrst krzna, kakor tudi vso manufakturno blago na obrose, L. Ornik, Maribor, Koroška 9.** 852

m **Skrčenje obrata.** Tukajšnje materijalno skladišče državnih železnic je te dni skrčilo obrat na 19 dni v mesecu. Ostale dni imajo delavci neplačan dopust. Za prizadete delavce je to težek udarec in upamo, da se bo čimprej zopet začelo obratovati kakor doslej.

m **Spopad radi nemškega petja.** V sredo zvečer je železničar Miha U. popival s tremi mesarskimi pomočniki v gostilni Vogrin na Aleksandrovi cesti, naenkrat pa je vsa četvorica pričela popevati nemške pesmi. To je dalo povod geometru M. K., da jih je opozoril, da se vsaj na kraljev rojstni dan ne spodobi prepevati nemške pesmi, najmanj pa za nameščence državnih železnic. Ta pripomba je pa omenjenega železničarja tako razjezila, da je planil na geometra, ga sunil na hodnik in ga tam tako pretepel, da je dobil poškodbe po obrazu, glavi, rokah in hrbtu in je moral iskti pomoči na rešilni postaji. Zadeva bo prišla pred sodišče, upamo pa, da tudi pred disciplinsko komisijo železnice, kajti za take državljane ni mesta v državni službi.

m **Izgubljeni sin.** Letos poleti je nenadoma izginil iz Maribora 23letni Franc Š. Neznanec je kmalu na to javil njegovi materi, naj ga ne išče več, ker da se je odločil za slovo od tega sveta in bo skočil v Dravo. Zaradi tega so bila uvedena tudi poizvedovanja in so fanta iskali tudi v Dravi, seveda brez uspeha. V sredo pa so ga po odgonu nenadoma prepeljali živega in zdravega iz Subotice, kjer se je brez posla in stalnega bivališča potikal. Ker je bil med tem tudi v Avstriji, bo kaznovan še radi prekoračenja meje.

m **Vlom.** V času od 16. do 18. t. m. je neznanec vlomil v Adamovičevo automobilsko delavnico na Tržaški cesti in iz zaprte miznice ukradel 461 Din v gotovini.

m **Dva cigana.** V sredo zvečer sta dva cigana napadla na Dvořakovi cesti vpokojenega stražnika Josipa T. Eden mu je zalučal kamen v ledja, drugi pa ga je z nekim topim predmetom udaril po glavi. Prvi, 16letni Silvester G. je bil aretiran, drugi pa je pobegnil in ga še iščejo.

Celje

* **Redna javna seja občinske uprave** bo nocoj ob 18 v posvetovalnici na mestnem načelstvu. Na dnevnem redu so poročila odsekov in slučajnosti.

* **Okrajni cestni odbor v Celju** poziva vse upnike, da mu prijavijo svoje terjatve, ker se radi likvidacije cestnih odborov določenega roka v plačilo že dospele, a ne prijavljene terjatve ne bodo realizirale. Rok za prijave je do 31. januanja 1931.

* **Božičnica celjskih skavtov** bo v nedeljo 21. t. m. ob 16·30 v telovadnici realne gimnazije. Obdarovani bodo reveži iz mesta in okolice.

* **Nočno lekarniško službo** ima od jutri sobote 20. t. m. do prihodnjega petka 26. t. m. lekarna pri »Mariji pomagaj« na Glavnem trgu.

* **Snežna poročila.** SPD javlja, da je stanje snega sledeče: Kum 50 cm, Kozje 50 cm, Mrzlica 50 cm, Šmohor 40 cm, Celjska koča 30—35 cm, Mozirska koča 75 cm do 1 meter.

* **Kdo in zakaj?** Kakor v Mariboru se je tudi v Celju pojavil patološki tip, ki razširja izmišljene in neokusne senzacije. To se je zgodilo tudi že po drugih mestih, se je pa tudi zgodilo, da so take ljudi izsledili in občutno kaznovali.

* **Opozorilo lastnikom motornih vozil.** Predstojništvo mestne policije opozarja vse lastnike motornih vozil, da smejo voziti motorna vozila s polnimi pnevmatikami na kolesih le še do konca tekočega leta, od novega leta dalje pa mora imeti vsako motorno vozilo brez izjeme le zračne pnevmatike.

* **Požar v Tremarjih.** V sredo zvečer okoli 17. je nenadoma začelo goreti gospodarsko poslopje na posestvu pisateljice gčne Karlinove v Tremarjih. Mestni gasilci so bili v nekaj minutah na mestu požara. Gašenje je bilo zelo otežkočeno radi pomanjkanja vode in so gasilci mogli rešiti le sosednja poslopja. Poslopje je pogorelo do tal in je škoda precejšnja. To je v kratkem času že drugi sličnj požar v Tremanjih in ni izključeno, da je oba požara podtaknila zlobna roka istega požigalca.

Ljutomer

Nove cene mesa in kruha. Sresko načelstvo je določilo nove cene mesa, in sicer govedina I. vrste 16—18 Din, II. vrste 10—12 Din, brez kosti 20% prebitka; teletina 18 Din, obistna pečenka in stegno 20 Din, zrezek brez kosti 26 Din; svinjina 16 Din, stegno in karé 18 Din, zrezek brez kosti 24 Din, glava in drobovina 10 Din. — Za kruh: beli kg 4 Din, črni 3·50 Din, velike žemlje 15—16 dkg 1 Din, male 7 do 8 dkg 0·50 Din.

Občni zbori. Pričela se je sezona občnih zborov. V nedeljo zborujeta kar dve gospodarski organizaciji: čebelarsko društvo v meščanski šoli, sadjarska in vrtnarska podružnica pa v osnovni šoli, obe z začetkom ob pol 9. uri in z običajnim dnevnim redom.

Sejem in žeparji. Dne 16 t. m. je bil še precej živahen sejem. Bilo je mnogo prodajalcev in kupcev. Tudi temni elementi so se uveljavljali v množici in gneči. Krojačem s storjeno obleko je bilo ukradenih nekaj zimskih sukenj — tatove so odgnali v zapor. Tudi žeparji so izkoristili naval okrog nekega hrvatskega sejmarja, ki je imel kegljišče z dobitki, ter praznili žepe. Neki kmet je tožil, da mu je izginilo 1000 Din. Neka ciganka pa je hotela potegniti iz gostilne, ne da bi plačala, kar je pojedla in izpila. Tudi ona je morala v luknjo.

Kolo jugoslovanskih sester bo za Božič obdarovalo 24 dečkov in 26 deklic tukajšnje osnovne šole največ z zimskim obuvalom, pa tudi z obleko. Zato je votiralo ves dobiček čajanke, ki se je vršila meseca novembra. Napravilo je za prispevek tudi krajevni odbor Rdečega križa, ki je naklonil v ta namen 1500 Din.

Brežice

Gledališka prireditev. Komaj poleti ustanovljeno sokolsko društvo v Dobovi je uprizorilo preteklo soboto zvečer in v nedeljo popoldan znano humoresko Hinka Nušiča »Navaden človek«. Igra je dosegla precejšen uspeh. Igralci so po večini dorasli vlogam, katere so bile dobro razdeljene. Režija je bila v dobrih rokah. Občinstvo je obakrat napolnilo dvorano in se je izvrstno zabavalo. Sokolsko društvo v Dobovi se je v tem kratkem času zelo razmahnilo.

Plesne vaje. Pred dnevi so se začele plesne vaje v mali dvorani »Narodnega doma«. Poučuje g. Vinko **Hudelist**, mlajši.

Šoštanj

Zadnja pot Mihaela Cerovška. V sredo ob pol 4. so ob mnogobrojni udeležbi občinstva ter zastopnikov raznih stanovskih, gospodarskih in kulturnih društev pokopali v ponedeljek umrlega gostilničarja in posestnika Mihaela Cerovška, ki je dosegel lepo starost 73 let. Z mravljinjo pridnostjo in varčnostjo svojo in svoje družine si je ustvaril trdno pozicijo in pridobil veliko premoženje. Ni pa skoparil ž njim, temveč rad pomagal potrebnim. Bil je odločen narodnjak v časih najhujšega nemškega pritiska. Njegova gostilna je bila že od nekdaj zbirališče zavednih Slovencev. Bil je od početka zvest član šoštanjskega Sokola in izdatno podpiral sanacijo njegovega doma. Deloval je tudi pri Obrtni hranilnici in posojilnici v Šoštanju, kateri je pripomogel do razmaha. Naj mu bo ohranjen časten spomin, žalujočim ostalim pa iskreno sožalje.

Esperantski kurz. Za esperantski kurz v Šoštanju vlada nezmanjšano zanimanje. Predavanja se vršijo vsako sredo in soboto ob pol osmih zvečer v prvem nadstropju Toterjeve gostilne.

Razglednice olepševalnega društva. Za božična in novoletna voščila bomo kupovali le razglednice domačega olepševalnega društva. Jih je 10 vrst ter so lepše in cenejše kot druge. Vemo vsaj, da pride čisti dobiček v prid našemu mestu. Prodajajo jih v vseh trgovinah in trafikah.

Trbovlje

Tečaj za ženska ročna dela. Takoj po novem letu prične v Trbovljah tečaj za ženska ročna dela, ki ga priredi Osrednji zavod za žensko domačo obrt v Ljubljani. Tečaj, ki je brezplačen, bo trajal predvidno 2 do 3 mesece. Onim udeleženkam, ki so preko dneva drugod zaposlene, bo omogočeno posečati večerni tečaj. Prijave se sprejemajo do 31. decembra t. l. v socijalnem uradu občine Trbovlje.

Ekskurzija. V torek si je večje število slušateljev kemičnega inštituta ljubljanske univerze pod vodstvom svojih profesorjev in v spremstvu rudniških inženjerjev ogledalo rudniške naprave. Ker je bilo število dijakov preveliko, si jame niso mogli ogledati, ker bi ovirali obrat. S popoldanskim vlakom so se vrnili v Ljubljano.

Pogreb ponesrečenega delavca Grofelnika. Pogreb pred dnevi v cementarni smrtno ponesrečenega delavca Ferda Grofelnika se je vršil ob veliki udeležbi prebivalstva, zlasti delavstva. Med drugimi smo opazili pri pogrebu tudi zastopnike cementarne in pazništvo. Pokojnik je bil star 35 let ,rodom iz Velike Gore, srez Desinič v Hrvatskem Primorju. Vsled njegove pridnosti in mirnega značaja je bil tako pri predstojnikih kakor tudi pri svojih delavskih tovariših zelo priljubljen in spoštovan. Zato vse sočustvuje z njegovimi svojci, katere je tragična smrt mladega pokojnika težko zadela. — Naj mu bo naša zemljica lahka.

Umesten ukrep občine. **Občina je dala te dni podreti stare topole, ki so stali na občinskem pokopališču, ker je obstojala nevarnost, da se poderejo. Delo je bilo jako težavno in je zahtevalo veliko spretnosti.**

»Radikalna kura« na Sokolskem odru. **Repriza dr. Doboviškove burke z godbo in petjem. »Radikalna kura« bo na praznik sv. Treh kraljev.**

Proračuni naših občin

Šmartno pri Litiji

Občinski proračun je pod streho, več postavk se je črtalo, zlasti za predvideno policijsko stražo, ki je pri nas zelo potrebna. Za ulično razsvetljavo je dovoljenih celih 3000 Din. Proračun je nabit na občinski deski, ki si ga lahko vsakdo ogleda.

Kotredež

Preteklo nedeljo se je vršila pri nas občinska seja, kateri je predsedoval župan g. Martin Drnovšek. Dasi je občina Kotredež povečini kmetska, moramo pribiti, da je po svojem kompleksu mnogo večja od občine Zagorje. Kotredežka občina meri 2700 hektarov, dočim Zagorje komaj 900 hektarov. Občina Kotredež ima samo 40 kilometrov občinskih potov. Proračun pa znaša 128.098 Din. **Dohodki:** 3230 Din, ki se zbirajo od občinskega lova. Primanjkljaj Din 124.868 pa se bo kril s 138% dokladami, š trošarino, ki znaša za hektoliter vina 100 Din, hektoliter piva 25 Din in za liter žganja 5 Din. Izdatki: uprava 13.310 Din, redarstvo 8460 Din, javna dela 31.900 Din, socijalno skrbstvo 10.000 Din, prosveta (šolstvo) 45.591 Din in kmetijstvo 16.000 Din.

Pripomniti je, da je bila debata precej živahna, posebno glede na postavko »javna dela«, ki so v proračunu upoštevana z 31.900 Din, kar znaša na 1 kilometer občinskega pota komaj Din 797·50, kar je glede na tujski promet, ki je lepo razvit tako v zimi kot v poletju, skrajno malo. Moramo z veseljem ugotoviti, da je občina napravila meter visok in 200 metrov dolg nasip z novim lesenim mostom v Potoški vasi pri Boljsku za ceno Din 5000. Ta številka priča, da umejo občinski možje dobro gospodariti. Popraviti je mnogo potov in zgraditi škarpo ob Kotredežci, ki jo je jesenska povodenj razrušila in na neštetih krajih izpodkopala tudi cesto.

Glede obsežnosti občine hodijo otroci iz te občine v tri šole, in sicer v Zagorje iz okoliša Kotredež, Potoška vas, Bukovje in drugih okoliških naselj, na Sv. Planino iz tamošnje okolice in pa na šolo v Znojilah iz Znojil in tamošnjega okoliša.

V tem letu je občina odplačala tudi svoj dolg. kar se je s priznanjem vzelo na znanje. Mnogo ima še ta lepo se razvijajoča občina potreb.

Trebnje

V nedeljo 14. t. m. se je vršila proračunska seja občinskega zastopa Trebnje. Župan Josip Zupančič je uvodoma poročal, da se je moral proračun zvišati za 100.000 Din v primeri s proročunom lanskega leta radi izdatkov za šolstvo. Proračun je bil v celoti sprejet in izkazuje: rednih dohodkov 88.826·62 Din, izdatkov pa 365.196·28 Din, ostane primankljaj 276.369·66 Din. — V kritje tega primankljaja je občinski odbor soglasno sklenil pobirati 86% občinsko doklado na vse državne neposredne davke od skupnega predpisa Din 140.432·96 ter 150% občinsko trošarino na vino in vinski mošt. Dalje je odbor sklenil, da se pobirajo še sledeče davščine od 100 l v občini potočenega piva Din 50; od hl alkohola, žganja, ruma, likerja, konjaka, špirita pa po 6 Din; od goveda nad 1 letom zaklanega v občini Din 20, pod letom Din 10 in od vsakega zaklanega prešiča Din 10. Vsota vseh teh davščin znaša Din 276.369·66 in je s tem primankljaj krit.

Izdatki so sledeči: gospodarstvo 13.000 Din, uprava 21.950 Din, glavnice 153.000 Din, redarstvo 8100 Din, javna dela 37.498·55 Din, zdravstvo 5100 Din, drugi stroški 1750 Din, socijalno skrbstvo 7300 Din, šolstvo in prosveta 94.570·67 Din, kmetijstvo 19.427·06 Din, izredni izdatki 3500 Din; vsota vseh izdatkov 365.196·28 Din. Ta proračun je občinski odbor soglasno odobril in bo v nedeljo javno razglašen ter 14 dni razpoložen v občinski pisarni na vpogled vsem občanom za vlaganje eventuelnih pritožb. Odbor je sklepal tudi o konjaču, ki je potreben celemu sodnemu okraju Trebnje. Ta zadeva je poverjena posebnemu odboru. Občinski odbor je sklenil tudi, da se izžene neki Slibe Karol z družino, ki prebiva v gozdu na Dolnji Dobravi in je vsem v samo škodo.

Križe

Predsednik poroča, da sta bila proračuna občine in ubožnega sklada za leto 1931, kakor ju predlaga župan, razpoložena občanom v vpogled in da se v tem času niso bile vložile nikake pripombe. Predlaga, da se proračuna v predloženi obliki sprejmeta. — Občinski odbor soglasno sklene občinski proračun, vštevši primankljaj ubožnega sklada z izdatki na Din 151.018·09 z rednimi dohodki na Din 104.917 in s primankljajem Din 46.101·09 za kritje katerih se je sklenila 30% doklada na vse državne neposredne davke.

Občinska trošarina se bo pa pobirala: od 100 l vina Din 100, od 100 l vinskega mošta Din 100, od 100 l piva Din 100, od hiktolit. stopnje alkohola špirita, žganja, likerjev, ruma in konjaka Din 10.

Občinske doklade na meso: od govedi nad 1 letom Din 25, od govedi pod 1 letom Din 15, od prašičev Din 15, od drobnice Din 5, od 100 kg uvoženega mesa (mesnih izdelkov vseh vrst) Din 20.

Pregled dohodkov in izdatkov. Dohodki: 30% doklada na vse drž. neposredne davke znaša Din 46.450, dozdevni pribitek Din 3667, gospodarstvo Din 7000, glavnice Din 50, pristojbine Din 1100, davščine Din 93.100.

Izdatki: uprava Din 17.300, glavnice Din 8000, redarstvo Din 5400, javna dela Din 15.700, zdravstvo Din 1700, drugi stroški Din 6250, socijalno skrbstvo Din 26.200, šolstvo in prosveta Din 65.468·09, izredni izdatki Din 5000; skupaj Din 151.018·09. Ta proračun je bil v celoti sprejet.

Moste pri Ljubljani

Glede na netočne informacije, ki jih daje tuk. občanom-davkoplačevalcem davčna uprava, se obveščajo občani občine Moste, da se pobira za leto 1930 55% doklada k direktnim davkom. — Za leto 1931 je sklenjena le 50% doklada, iz česar je razvidno, da ima občina Moste v primeri z drugimi občinami ljubljanskega okraja primeroma nizko doklado, čeravno gradi splošno kanalizacijo, vodovod i. dr. — Toliko v vednost, da se ne bodo štele vse druge doklade na račun občine Moste. — Občina Moste.

Še ena žrtev avtobusne nesreče

Pogreb šoferja Modrijana na Vrhniki.

Ljubljana, 18. decembra.

Strašna avtobusna nesreča na Drenovem griču je danes zahtevala še drugo žrtev. V javni bolnici je ob 11. dopoldne izdihnil 26-letni čevljarski mojster I. Rampih z Vrhnike št. 160. Pri katastrofi je dobil hude opekline po glavi in na obeh rokah. Zlomil pa si je tudi obe nogi, desno 2-krat, levo 1-krat. Pokojni Rampih je bil delaven in simpatičen mož ter kot obrtnik splošno spoštovan. Trpel je hude bolečine, bil je ves čas še pri polni zavesti, toda davi je padel v agonijo. Neprestano je tožil: »Ah, kako hudo trpim!«

Okoli 11. dopoldne ga je prišla z Vrhnike obiskat njegova soproga Ivanka s hčerko Emico, a našla je svojega moža že mrtvega.

Danes popoldne je bil na Vrhniki pogreb šoferja Ignacija Modrijana. Za dopoldne je bila v bolnici naročena obdukcija pokojnikovega trupla, a je odpadla. Ob 3. popoldne so z mrtvaškim avtom mestnega pogrebnega zavoda odpeljali šoferjevo truplo v dvojni krsti na Vrhniko. Točno ob 4. je avto prispel na Vrhniko. Pri vhodu v trg na državni glavni cesti je pričakovala prihod avtomobila ogromna množica tržanov in okoličanov. Šofer Modrijan je nastopil zadnjo pot. Po trgu do pokopališča na Verdu se je pomikal naravnost veličasten žalni spervod. Še popreje so organi mestnega pogrebnega zavoda odprli cinkasto krsto ter so se nato od pokojnika poslovili sorodniki, zaročenka Anka Pečkaj in prijatelji. Bil je ganljiv prizor. Po opravljenih cerkvenih molitvah so na pokopališču domači pevci zapeli pokojniku »Blagor mu«.

Stanje tretjega težko ponesrečenega g. Oskarja Pogačnika je še vedno zelo nevarno.

NASIM CENJENIM INSERENTOM!

Vsled obilice dela pred prazniki prosimo uljudno, da se nam dostavijo oglasi

ZA ZLATO NEDELJO

do sobote, dne 20. t. m. do 16. ure,

ZA BOŽIČNO ŠTEVILKO

do torka, dne 23. t. m. do 14. ure,

ZA NOVOLETNO ŠTEVILKO

do vključno dne 30. t. m.

Zakasnela naročila bomo sprejemali tudi 31. t. m. do 16. ure, in sicer na podlagi cenika s poviškom za 50%.

UPRAVA

Nesreča ljubljan. tramvaja

Ljubljana, 18. decembra.

Nocoj ob 21·15 je skočil pri kavarni Evropa baš na križišču tirov tramvaj št. 3 s tira. Tramvaj je imel priklopni voz. Skočili sta s tira zadnji dve kolesi strojnega voza. Ponesrečil se ni nihče. Promet je bil ustavljen za nekaj časa.

Zanimivosti iz ljubljanskega živilskega trga

V novembru in prvi polovici decembra je bilo na ljubljanskem živilskem trgu mnogo zanimivih dogodkov. Tržno nadzorstvo je vodilo akcijo za pocenitev nekaterih živil. Oster je bil spor s trnovskimi zeljarji in zeljaricami, ki so sprva začeli celo stavkati, ko so jim bile cene določene na 3 Din. Zeljarji so se pozneje udali, kajti tržno nadzorstvo je več zeljarjev ovadilo sodišču zaradi navijanja cen. Natančno so proučili vse okolnosti in vsa dejstva, ki vplivajo na ceno zelja. Dognano je bilo, da so zeljarji kupovali zeljnate glave sprva po —·75, pozneje —·50 in naposled celo po —·30 Din. Na trgu pa so zeljarji prodajali trnovsko zelje po 4 in celo po 5 Din. Če vpoštevamo nakupno ceno, dalje 200% za delo, režijo, razne druge stroške in kalo, vidimo, da so bile cene visoko pretirane.

Tržno nadzorstvom je preiskalo tudi mleko po kavarnah, javnih kuhinjah, po mlekarnah in pri mlekaricah. Vzelo je 70 vzorcev, ki jih je poslalo državnemu higijenskemu zavodu, da je ugotovil kakovost mleka. Negativni so bili 4vzorci in dotičniki so morali plačati visoko takso za kemično preiskavo, a nato še denarno globo.

Tržno nadzorstvo je uvedlo tudi kontrolo nad moko. Pri ljubljanskih pekih in po trgovinah z moko so tržni organi pobrali vzorce moke. Vzorci so se odposlali na višjo oblast. Državnemu tožilcu pa sta bila ovadena 2 peka zato, ker sta prodajala kruh pod predpisano težo. Prva razprava proti nekemu peku se bo vršila te dni pri okrajnem sodišču.

Prvotno na 10 Din določene cene konjskemu mesu so se znižale na 6 do 8 Din za kg. Med tržnim nadzorstvom in mesarji se še nadaljujejo pogajanja, da se ponovno znižajo cene mesu. Že začetkom novembra je bilo izvedeno prvo znižanje. Uspeh sedanjih pogajanj še ni zadovoljiv, toda tržno nadzorstvo vztraja na tem, da se morajo cene mesu znižati.

Pogostokrat so se čule pritožbe in obtožbe proti gostilničarjem, da napravljajo gulaž iz slabega in celo starega mesa. Tržni organi so po nekaterih gostilnah pobrali vzorce gulaža ter je tržno nadzorstvo te poslalo zagrebški fakulteti v pregled. Poročila fakultete še ni.

Glede znižanja cen kruhu se vodi ostra borba. Pred dnevi se je celo vršila anketa interesiranih korporacij na banski upravi. Anketi je predsedoval podban dr. Otmar Pirkmajer. S peki se je dosegel sedaj sporazum, da bodo z 20. decembrom cene črnemu kruhu znižane od 3·50 na 3 Din za kg. Glede znižanja cen belemu kruhu pa se vodijo še pogajanja.

Turška vlada in redukcija v Hrastniku

Redukcij v steklarni ne bo, ker je turška vlada naročila več milijonov stekleničic.

Hrastniška steklarna bo omejila delo in to menda le pri eni peči, ki jo bo treba temeljito očistiti.

Ker je imela v zadnjem času že itak nekaj brezposelnih, bi bilo število teh za nekaj časa precej naraslo, da ni dobila pred kratkim znatna naročila od turške vlade. Ta rabi namreč nekaj milijonov stekleničic za neko monopolsko pijačo in naročila jih je v hrastniški steklarni, ki jih že prav pridno izdeluje. V treh, štirih mesecih bodo steklenice izgotovljene, našim ljudem je pa s tem dosti pomagano, kajti baš sedaj je za steklo slaba sezija. Odpošljejo dnevno le po eden, dva vagona steklenih izdelkov, dočim se naloži poleti do sedem, osem vagonov na dan.

Redukcije, ki je še nedavno grozila našim steklarjem in katere so se začasno ubranili z upeljavo šesturnega delavnika, se torej za enkrat ni bati.

Dva nevarna tatova aretirana v vlaku

Vlomila sta na štirih mestih, sedla nato na vlak, a sta bila v Poljčanah prijeta.

Poljčane, 16. decembra.

Že v nedeljski številki je naš list pod tem naslovom na kratko poročal o dveh predrznih uzmovičih, ki sta bila v soboto zjutraj po prihodu prvega ljubljanskega vlaka, po svojem umazanem poslu, ki sta ga vršila v Grobelnem, nato od naših orožnikov aretirana. Sta to že stara znanca, kar se tatvine tiče, in sicer 19-letni E. Čuš in leto starejši M. Mlakar, oba doma nekje iz okolice Ptuja. Evo nekaj podrobnosti iz njih rokovnjaštva, ki se je odigralo v Grobelnem. Vlomila sta na štirih krajih. Najprej sta srečno vlomila v postajni avtomat za sladkarije. Nato sta jo mahnila do gostilne g. K., kjer sta skušala priti noter skozi okno. Pa sta preveč ropotala. Zbudila se je dekla, ki ju je žal — za vlomilca namreč — zmotila, da sta morala hočeš nočeš oditi drugam. Vdrla sta v trgovino g. Vuge. Pobrala sta razen drugih drobnarij precej manufakturnega blaga, tobaka in tudi nekaj denarja, tako da trpi trgovec okrog 3000 Din škode.

Ker jima je prvič vlom v gostilno izpodletel, sta si poiskala zdaj drugo gostilničarsko žrtev. Oškodovala sta gostilničarja g. Goleža, kamor sta slednjič vlomila, za denar, cigarete, vino itd. Ko je g. Golež pritekel na ropot v gostilno, o svedrovcih že ni bilo duha ne sluha. Tekel je zato hitro obvestit železniško postajo, če bi se morda rokomavha zmuznila na vlak, ki odpelje z Grobelnega ob 4·54. Vendar tu, kar je razumljivo, nista vstopila, pač pa na eni prihodnjih postaj, kamor sta jo ubrala peš. Ker pa so bile o tem vse postaje pravočasno telefonično obeščene, so se morali ptički končno ujeti in zgodilo se je to že v Poljčanah. Ukradeno blago so vrnili, nevarna ptička pa sta zdaj na varnem v slovenjebistriških zaporih.

Iz kriminalnega predala

Ljubljana, 18. decembra.

Na policijo je bilo prijavljenih več tatvin in prekrškov cestno policijskega reda. Nekaj sumljivežev so tudi aretirali.

Postrežnica Helena Štempihar v osnovni šoli v Sp. Šiški je nedavno našla v šolski veži stoječe damsko kolo. Hranila ga je nekaj časa, ker pa se ni oglasil lastnik, ga je izročila policiji. Sumijo, da je bilo kolo ukradeno.

Leopoldu Senčarju, trgovskemu pomočniku, je bilo 15. t. m. izpred trgovine »Alpina« na Masarykovi cesti med 16·30 in 17. ukradeno moško kolo znamke »Grizner«, vredno 1000 dinarjev.

V stanovanje mizarskega pomočnika Karla Škafarja na Cesti v mestni log je nekdo vlomil in ukradel iz spalne sobe dirkalno kolo znamke »Avtomoto« št. 529438, vredno 1000 Din. Tat je odprl vežna vrata s ponarejenim ključem, stanovanje pa je odprl s silo, s tem, da je izruval železje pri ključavnici.

Policija je aretirala nekega F. Stanislava, ki je ukradel zidarju Edvardu Bratkoviču kovčeg z obleko. Bratkovič je bil na potu v Boko Kotorsko in je prenočeval v gostilni »Pri starem tišlerju« v Kolodvorski ulici. F. je prišel do kovčka na ta način, da mu je natakarica izročila sobni ključ, misleč, da ga je Bratkovič poslal po kovček. Pri aretirancu so našli vse ukradene stvari.

Smrtni padec otroka na domačem pragu

Kranj, 18. decembra.

V ponedeljek 15. decembra se je igrala na hišnem pragu osemletna deklica Manca Barle, posestnikova hči iz Luž pri Šenčurju.

Otrok je bil že od rojstva neozdravljivo bolan, imel je pokvarjeno hrbtenico. Dekle je bilo vedno bolehno in je pri vsaki priliki padlo na tla, če se je le malo spodtaknilo. Prebilo si je pri padcu lobanjo in se onesvestilo. Oče je bil ravno v tem času v kuhinji, mati pa v Šenčurju. Sicer so stariši vedno morali paziti na Manco, da se ni spodtaknila. Dasiravno so takoj poslali po zdravnika dr. Valiča iz Predvora, je deklica še pred njegovim prihodom umrla.

Kranj

»Peg-srček moj« na kranjskem odru. Preteklo soboto in nedeljo je vprizoril gledališki oder Narodne čitalnice v Kranju I. Hartley-Manners-ovo veseloigro v treh dejanjih »Peg-srček moj«. Režiser g. Dore Kern je znal podčrtati komične momente veseloigre. Komika je tu predvsem situacijska, ne besedna. Stojita si v vednem nasprotju dva svetova. Na eni strani imamo patricijsko rodbino Chichesterjevo, ki je vtelešena predstavnica angleške »purmanske morale«, na drugi pa naivno Peg in Jerry-ja. Nekak posredovalec med obema je Montgomery Howkes, ki ga je podal g. Korošec popolnoma odgovarjajoče. Res odlična je bila gdč. Vilma Štrumblova v vlogi mrs. Chichesterjeve. Njenega degeneriranega sina Alarica je igral izborno g. Mayr Metod, ki ni popustil, dasiravno je bila njegova vloga zelo težka. Ethel gdč. Engelmanove ni bila dosti povdarjena, tako da kontrast med njo in Peg ni bil toliko viden, da bi bila komika še bolj potencirana. Najboljša je bila gdčna Roossova v vlogi Peg, ki je nastopila prvič na odru. Igrala je res naravno in je velika pridobitev za Kranj. Najboljše scene so bile: njen prihod v Chichesterjevo hišo, scena z Jerryjem po plesu in z Alaricom na stopnicah. Zlasti zadnja je učinkovala izborno. Izvrsten je bil kot sluga Jarvis g. Pešl, ki je sploh mojster za kabinetne tipe. Gledališkemu odru želimo še več takih uspehov.

Poštne vožnje končno zlicitirane. Na četrti javni dražbi poštnih voženj 16. decembra sta bili oddani v zakup sledeči progi: Kranj-Kokra in Kokra-Jezersko. Najnižjo ceno je ponudilo avtobusno podjetje Franc Paar iz Kranja.

Premestitev. Namesto dosedanjega učitelja g. **Košce** je bil imenovan za učitelja na tukajšnji osnovni šoli g. **Belehar** Anton, ki je bil preje šolski upravitelj v Zgornji dolini pri Tržiču. Novi učitelj je znan kulturni delavec in športnik.

Diplomiral je na filozofski fakulteti univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani včeraj priznani koncertni baritonist in član JAD »Triglava« g. Marjan Rus. Čestitamo!

Nov fotografski atelje v Kranju. Znani fotograf Štefan Rovšek se je preselil iz Rožne ulice v lastno vilo nasproti pokopališča, kjer je otvoril moderno opremljen atelje. Novost za Kranj bo trgovina s fotografskimi potrebščinami.

Podčetrtek

Slabo vreme zelo vpliva na zdravstveno stanje. Mnogo ljudi boleha. Otroci imajo oslovski kašelj, odrasli pa influenco. V ponedeljek smo pokopali Marijo Počivavšek in Matevža Kožuha. Hvala Bogu, da imamo v trgu zdravnika, ki rad pomaga in je usmiljen do ubogih.

Poštni avto. Tukajšnji občinski urad je dobil obvestilo, da začne voziti poštni avto. Nekateri — optimisti — so mislili, da ga pripelje sam sv. Miklavž, pa ga ni bilo. Drugi ga pa čakajo za božično darilce.

Za gospodarski patrijotizem

Pred par dnevi je pariška trgovska zbornica z velikimi plakati pozvala Parižane, naj svoje potrebščine prvenstveno krijejo le z domačimi proizvodi, ker bi se na ta način najuspešneje omilila gospodarska kriza, ki objema tudi francoski narod, čeravno v zmanjšani obliki.

Ta ukrep pariške trgovske zbornice je predvsem motiviran z neugodno sliko, ki jo nudi francoska trgovinska bilanca. Trgovinski promet Francije napram inozemstvu je znašal v letu 1929 108.800,000.000 fr, to je za polnih 3.547,000.000 fr več, kakor pa v letu 1928. Ta povečan promet v prvi vrsti pada na povečan uvoz, ki se je v tej dobi povišal za polnih 9 odstotkov, medtem ko se je izvoz povečal samo za 2·5 odstotka. Statistični podatki za tekoče poslovno leto prikazujejo znatno večjo pasivnost trgovinske bilance. Kot edinstven uspešen protiukrep temu neugodnemu gospodarskemu stanju Francije je izdala pariška trgovska zbornica pobudo k vzgoji gospodarskega patrijotizma.

Ta vzor pariških gospodarstvenikov bi nam lahko služil v vzgled. Če raziskujemo naše trgovske prilike, postane tudi lajiku na prvi mah jasno, da tudi naša trgovinska bilanca ne prikazuje povoljnejše slike. Torej tudi pri nas postaja gospodarsko ravnovesje nujen problem. Uspeh pa bi bil pri nas še znatno uspešnejši, če položimo roko na srce in si temeljito izprašamo vest, koliko gospodarskega patrijotizma je v nas samih. Rezultat takih raziskovanj bi bil naravnost sramoten.

Oglejmo si naše takozvane boljše trgovine. Od najprimitivnejšega izdelka pa vse do luksusnih predmetov, vse je tuji izdelek. Pojdite v modno ali sportno trgovino, pa vam trgovec napove vsa mogoča in nemogoča tuja imena, čeravno imamo doma nebroj domačih podjetij, ki izdelujejo ravno tako ali pa še celo boljše blago. Pa ne samo v teh trgovinah, tudi v drugih panogah, še celo v onih izrazito agrarnega značaja se nam servirajo sami tuji izdelki. — Trgovec pravi, da mora pač po trgovskih principih imeti tako blago, ki ga konsument zahteva. Takemu trgovcu bi na ves glas povedali, da je bil ravno on, ki je to blago propagiral in ga ponujal.

Pred kratkim je »Jugoslovan« na tem mestu poročal o veliki gospodarski krizi, ki jo preživlja naša industrija konzerviranih rib. Enajst tovaren je moralo svoj obrat omejiti, nekatere pa so bile celo primorane sploh ustaviti obrat. Pa poglejte po posameznih ljubljanskih delikatesnih trgovinah, pa boste videli, koliko tuje izbere imate na razpolago. In to se ponavlja v vseh trgovskih panogah. **V resnici pravi in istinit Jugoslovan ne bi smel nakupovati tujih proizvodov, če ima domače na razpolago.** Te nacijonalne gospodarske zavesti pa mi ne poznamo. Čim bolj se šopiri in kriči tuje ime, tem raje tako blago kupujemo. Čas bi bil, da se enkrat za vselej te zablode znebimo! Kupovali bomo samo in izključno take tuje izdelke ki se doma ne proizvajajo. S tem bomo dvignili gospodarsko osamosvojitev, pospeševali domačo podjetnost, odstranili bomo gospodarske krize in ustvarjali v lastni domovini blagostanje.

Vsi oni trgovci, ki jim je procvit našega narodnega gospodarstva v resnici pri srcu in niso zgolj špekulanti, vsi ti morajo pač v prvi vrsti nuditi domače blago, če tega nočejo, naj odprejo svoje trgovine v inozemstvu, kjer to blago nabavljajo. Da bo pa naš konsument vedel, kje dobi domače blago, naj trgovci, v katerih se je vzbudil gospodarski patrijotizem v svojih izložbah, to blago tudi posebno naznačijo kot domač izdelek. S tem bodo enkrat za vselej izginili vsi oni kričavi tuji napisi, ki žalijo čut vsakega pravega Jugoslovana.

V vseh državah, kamorkoli pogledamo, povsod se deluje za tem, da se tujim proizvodom onemogoči in zabranjuje dostop na domača tržišča. Poglejmo samo naše agrarne proizvode. V nekaterih državah so na te naše pridelke uvedli naravnost prohibitivne carine, mi pa baš tem državam odpiramo vrata na stežaj. — Izvoz vseh naših proizvodov se nahaja v letošnjem letu v znamenju resnega nazadovanja, zato naj velja tu narodna prislovica: milo za drago!

Najuspešnejši boj proti gospodarski krizi, proti brezposelnosti, proti pomanjkanju, mora biti odslej: **»Prvenstveno kupuj lastne proizvode!«**

Gospodarske vesti

× **Trgovski list** prinaša v svoji zadnji številki okrožnico kr. banske uprave glede zbiranja naročil pri privatnih strankah, nadalje izvleček referata g. dr. C. Gregorina na zboru Centrale industrijskih korporacij v Beogradu: Za pospeševanje domače podjetnosti.

× **Razstava aparatov in materijala za pršenje barv v Ljubljani.** Ličarje, pleskarje, kleparje, strugarje, usnjarje in čevljarje opozarjamo na razstavo aparatov in materijal za pršenje barv ter izdelkov na lesu, pločevini, usnju in čevljih. Razstavo priredi Zavod za pospeševanje obrta Zbornice za TOI v Ljubljani v prvem nadstropju delavniškega poslopja tehniške srednje šole v Ljubljani in sicer v nedeljo 20. decembra od 8. do 14. ure. Obiskovalci se bodo lahko prepričali, kako neprimerno lepše se da izvršiti barvanje s pršilnimi aparati in kako se da s primitivnimi sredstvi izdelati naravnost umetniške slike in okraski na lesenih in kovinskih predmetih. Razstavljena bodo dela nekaterih udeležencev (ličarjev, pleskarjev, mizarjev, usnjarjev in čevljarjev). Razen tega bodo razstavljeni kompresorji, pršilne pištole, razne barve in drugi materijal, ki ga bodo dale na razpolago različne tovarne. Ogled te razstave bo dragocen za marsikaterega obrtnika, ki danes še nima prave predstave o tej velevažni tehnični izpopolnitvi. Vabimo zato osobito ljubljanske in okoličanske obrtnike, pomočnike, pa tudi vajence, da si ogledajo to razstavo. — Vstop je prost.

× **Mednarodno poljedelsko posojilo.** Po vesteh iz Londona se doznava, da obstoja možnost, da se izvede pod protektoratom Društva narodov veliko mednarodno poljedelsko posojilo. To posojilo naj bi služilo v prvi vrsti kot krepilo agrarnim državam in sicer: Jugoslaviji, Madjarski, Poljski, Romuniji, Avstriji in Bolgariji. Z eventualno emisijo bo predvidoma poverjena novoustanovljena banka za poljedelski kredit v Amsterdamu, ali pa M. B. P. v Ženevi.

× **Češkoslovaški lesni izvoz za Anglijo.** Češkoslovaška je v zadnjem času odpremila velike količine rezanega lesa na Angleško. — V splošnem prikazuje češkoslovaška lesna industrija veliko delavnost. V zadnjem času se vrše živahna pogajanja z raznimi francoskimi tvrdkami za večje lesne dobave.

Dobave

Splošni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 23. decembra t. l. ponudbe glede dobave inozemskih revij iz leta 1931. (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku.)

Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 31. decembra t. l. ponudbe glede dobave 3000 bukovih pragov.

Direkcija državnih železnic v Subotici sprejema do 23. decembra t. l. ponudbe glede dobave 1000 kg vrvi.

Dne 2. januarja 1931 se bo vršila pri Komandi Bregalničke divizijske oblasti v Štipu ofertalna licitacija glede dobave pisarniškega materijala. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Dne 29. decembra t. l. se bo vršila pri Računsko-ekonomskem oddelku Ministrstva za zgradbe v Beogradu ofertalna licitacija glede dobave 14.000 kg cinkove pločevine. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri istem oddelku.)

Direkcija državnega rudnika Senjski Rudnik sprejema do 5. januarja 1931 ponudbe glede dobave 1 prevoznega transformatorja.

Borzna poročila

dne 18. decembra 1930.

Devizna tržišča

Ljubljana, 18. decembra. Amsterdam 22·74, Berlin 13·455—13·485, Bruselj 7·8905, Budimpešta 9·8670—9·8970, Curih 1094·40—1097·40, London 274·27, Newyork 56·265—56·465, Pariz 221·91, Praga 167·57, Trst 295·62—295·79.

Zagreb, 18. decembra. Amsterdam 122·74 bl., Dunaj 793·90—796·90, Berlin 13·455—13·485, Bruselj 789·05 bl., Budimpešta 987·27—990·27, London 273·87—274·67, Milan 294·6895—296·6895, Newyork ček 56·265—56·465, Pariz 220·91 do 222·91, Praga 167·17—167·97, Zürich 1094·40 do 1097·40.

Dunaj, 18. decembra. Amsterdam 285·83, Beograd 12·58, Berlin 169·44, Bruselj 99·15, Budimpešta 124·22, Bukarešta 4·215, Kopenhagen 189·75, London 34·4875, Madrid 77·90, Milan 37·16, Pariz 27·8925, Praga 21·07, Sofija 5·1445, Stockholm 190·55, Varšava 79·555, Zürich 137·79.

Curih, 18. decembra. Beograd 9·1270, Pariz 20·2475, London 25·02375, Newyork 515·20, Bruselj 7·2, Milan 2·6975, Madrid 5·55, Amsterdam 207·50, Berlin 122·89, Dunaj 72·57, Sofija 3·73, Praga 15·2875, Varšava 57·75, Budimpešta 90·225.

Vrednostni papirji.

Na ljubljanskem tržišču ni spremb.

Zagreb, 18. decembra. 7% inv. pos. 85'50—87, vojna škoda ar. 426'25—426'75 (426'50), vojna škoda december 425'50—426 (426), vojna škoda februar 416'75—417 (417, 416'75), 4% agr. obv. 52'50 bl., 7% Bler. pos. 78'25—79 (78'50, 79), 8% Bler. pos. 91—92 (92), 7% pos. hipot. 77—79 (79). — Banke: Hrvatska 50 d., Praštediona 935—940, Udružena 189'50—190, Ljubljanska kred. 124 d., Medjunarodna 67 d. — Industrija Šečerana Osijek 295—298, Trboveljska 365—367, Slavonija 200—203, Vevče 126 d.

Beograd, 18. decembra. 7% inv. pos. 87—88, 4% agr. obv. 52, 7% pos. drž. hip. b. 77·50, 7% Blaire 80, 6% Begluške obv. 71, vojna škoda 426·50—427·50, ult. dec. 427—427·50, Narodna b. 8150—8200.

Dunaj, 18. decembra. Bankverein 16·80, Kreditni zavod 46·85, Dunav-Sava-Adria 13·65, Prioritete 86·60, Trbovlje 45·50, Leykam 3.

Notacija naših državnih papirjev v inozemstvu.

London, 18. decembra. 7% Blaire 78—79.

Newyork, 18. decembra. 8% Blaire 90'50—92, 7% Blaire 77'50—80.

Žitna tržišča.

Na ljubljanskem tržišču tendenca neizpremenjeno stalna, promet: 1 vagon pšenice, 1 vagon koruze.

Novi Sad, 18. decmbra. Pšenica: 79/80 kg baška Tisa šlep 145—150, gornjebanatska 142½—147½, južnobanatska 135—140. Vse ostalo neizpremenjeno. Promet: pšenica 14 vagonov, koruza 30 vagonov, moka 9 vagonov, otrobi 1 vagon. Tendenca: neizpremenjena.

Budimpešta, 18. decembra. Tendenca prijazna. Promet miren. Pšenica: 15'26—15'27 (15'26—15'27), maj 15'18—15'22 (15'22—15'23). — Rž: marec 9'89—9'90 (9'88—9'90). Koruza: maj 12'52—12'58 (12'56—12'58), transit maj 10'40—10'45 (10'40—10'45).

Ljubljansko lesno tržišče.

Tendenca neizpremenjeno mlačna, brez prometa.

Razširjajte Jugoslovana!

Radio

Ljubljana, petek, 19. decembra: 12.15 Plošče (solistične pol ure — Čajkovski: koncert za vijolino in klavir). 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, plošče, borza. 17.30 Radio orkester: Hawaijazz. 18.30 Dr. Reya: Potovanje na Spitzberge. 19.00 Dr. Lovro Sušnik: Francoščina. 19.30 Gospodinjska ura, gdč. Cilka Krekova. 20.00 B. Hrovat: Filmska drama. 20.30 Premrlov večer. 22.00 Poročila in časovna napoved, napoved programa za naslednji dan.

Ljubljana, sobota, 20. decembra: 12.15 Plošče (Mešan program). 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, plošče, borza. 18.00 Viktor Pirnat: V dolini gradov (grad Žužemberk z okoliškimi utrdbami). 18.30 Radio orkester: klavir in harmonij. 19.30 Ga. Orthaber: Angleščina. 20.00 Koncert delavske godbe »Zarja«. 21.00 Radio orkester: Hawai-jazz. 23.00 Napoved programa za naslednji dan.

Zagreb, petek, 19. decembra: 12.20 Kuhinja. 12.30 Novice. 17.00 Balalajke. 18.30 Novice. 20.30 Beograd: koncert. 22.30 Sneg, novice in vreme. 22.40 Plesna glasba.

Zagreb, sobota, 20. decembra: 12.20 Kuhinja. 13.30 Novice. 17.00 Radio orkester 18.30 Novice. 19.25 Delavsko zavarovanje VII. 19.50 Uvod k prenosu. 20.00 Beograd: opera.

Beograd, petek, 19. decembra: 12.30 Radio orkester. 13.30 Novice. 16.00 Plošče. 17.00 Narodne. 17.30 Tamburice. 20.00 Narodne na kitaro. 20.30 »Pod starost«, komedija, Br. Nušić. 21.00 Ljudski koncert. 22.00 Vokalni koncert. 22.30 Novice. 22.50 Radio koncert.

Beograd, sobota, 20. decembra: 12.35 Radio orkester. 13.30 Novice. 15.30 Plošče. 16.30 Otroška ura. 17.00 Radio orkester. 18.00 Plošče. 19.30 Turistika; predava g. Siriščević. 20.00 Opera, nato novice in plošče.

Sport

Občni zbor SK Ilirije

Danes ob 20. uri se vrši v dvorani OUZD na Miklošičevi cesti redni letni občni zbor SK Ilirije, s katerim stopa klub v dvajseto leto svojega obstoja. Na dnevnem redu so predvsem referati odbora in sekcijskih načelstev o delovanju v letošnjem letu, o stanju akcije za zgraditev novega sportnega prostora za nogomet itd., o povečanju teniškega prostora oz. drsališča, o zgraditvi planinskega in smučarskega doma v Planici. Neizogibno je, da se bo govorilo na občnem zboru tudi o sovražnem postopanju LNP-a proti SK Iliriji. Za nadaljni razvoj kluba je velevažna sestava prihodnjega upravnega odbora in sekcijskih načelstev. — V splošnih obrisih ima današnji občni zbor zacelokupno delovanje kluba v letu 1931.

Podroben razpis občnega zbora smo objavili že pred dnevi. Odbor SK Ilirije pričakuje z ozirom na važnost in obsežnost zborovanja mnogobrojne udeležbe članstva vseh sekcij kakor tudi podpornega članstva, vabi pa k udeležbi tudi vse ožje prijatelje in pristaše kluba.

Beograd — Temešvar 6 : 3 (0 : 3)

Na kraljev rojstni dan se je v Beogradu vršila na igrišču Jugoslavija medmestna tekma Beograd — Temešvar. Teren je bil radi dežja in snega nemogoč.

Kakor že kaže sam rezultat, so bili gosti v prvi polovici mnogo boljši in je po poteku igre izgledalo, da bo Beograd katastrofalno poražen. Po odmoru so domačini s svojo igro iznenadili. Do polčasa je Temešvar, katerega je zastopalo kompletno moštvo »Ripenzijec«, zabil 3 gole. V drugi polovici je zmanjšal Tomašević s strelom od 30 m na 3 : 1. Na zabijejo po redu še Čupić, Tomašević, B. Marjanović, Hrujiček in Čupić.

Tekmo, kateri je prisostvovalo 1500 gledalcev, je dobro sodil g. Dušan Petković.

Vojvodina — Jedinstvo 7 : 3 (1 : 1). V Novem Sadu je utrpelo beogradsko Jedinstvo velik poraz, ki pa odgovarja poteku igre.

Ferencvaros bi moral v sredo igrati v Subotici s Sandom. Gostovanje pa ni bilo po godu nacijonalistični akademski omladini in je predstojnik mestne policije zabranil tekmo. Ferencvaros igra 4. januarja v Ljubljani z Ilirijo.

Železničarji — Gradjanski 1 : 0 (0 : 0). V sredo so Železničarji zasluženo premagali enajstorico Gradjanskega, ki je zastreljala tri enajstmetrovke. Zmagovalec je zadovoljil na vsej črti, pri premagancu je bila dobra ideno obramba z Mihelčičem na čelu.

Demisija uprave ZNP. Radi raznih nesoglasij kot posledica glavne skupščine saveza, je upravni odbor Zagrebškega nogometnega podsaveza sklical za 11. januar izredno skupščino podsaveza z dnevnim redom: demisija upravnega in nadzornega odbora ter volitev novega odbora.

Nov svetovni rekord v prsnem plavanju na progi 500 m je postavil preteklo nedeljo v Bruslju Belgijec Van Paris. Skušal je popraviti belgijski rekord, a mu je uspelo celo zboljšati Rademacherjev svetovni rekord za 3 sekunde. Novi rekord znaša 7 : 37·8. Van Paris je dosegel naslednje medčase: n 100 m 1:22·4, 200 m 2:54·4, 300 m 4:28·4, 400 m 6:04.

Ali še ne veste

da smo za božične praznike znižali cene mesu in mesnim izdelkom?

Izvolite se prepričati!

V mesnici **Tovladijac**

Pražakova ulica 8

dobite prvovrstno meso po sledečih cenah:

Goveje Ia Din 20.-
IIa „ 16.-
Telečje „ 25.-, 22.-, 18.-
Svinjine „ 22.-, 20.-
Hrenovke „ 2·50 ter razni fini narezki po neverjetno nizkih cenah.

Oglasi socijalne in posredovalne vsebine: beseda 50 par. Najmanj Din 5·—. Oglasi reklamnega in trgovskega značaja: najmanj Din 10·— (do 5 besed). Vsaka nadaljna beseda 50 par.

Za pismene odgovore priložite znamko.

Oglas

Gozdni urad K. Auersperg v Soteski odda za posek v zimi 1930/31 v revirju Brezova reber oddelek 4 ca 600 m³, oddelek 12 ca 2500 m³ bukovega porabnega lesa na panju potom ofertalne licitacije po svojih posebnih prodajnih pogojih. Cenjene pismene ponudbe je vložiti do 3. januarja 1931. Natančnejša pojasnila daje gozdni urad v Soteski, p. Straža pri Novem mestu, ali revirni gozdar na Brezovi rebri. 976

Spalnice

moderne, kakor tudi razno drugo pohištvo, vedno v zalogi po najnižjih cenah. — Matija Andlovic, strojno mizarstvo, Komenskega 34. 747

Od danes naprej odprodajam

vsled prevelike zaloge več tisoč knjig in revij vseh jezikov za lastno ceno. — Hinko Sevar, antikvariat-knjigarna v »Stiškem dvorcu«, nasproti šentjakobske šole v Ljubljani. 974

Premog, drva, koks

prodaja

»Ilirija« d. z o. z.

Dunajska 46, tel. 2820
Miklošičeva 6, tel. 2595

Gramofone,

šivalne stroje, otroške vozičke in kolesa popravlja najbolje špecijalna mehanična delavnica: Justin Gustinčič, Maribor, Tattenbachova ulica 14, nasproti Narodnega doma. (925)

Prevajalce iz vseh jezikov

v slovenščino iščemo. Nastop 1 januarja. - Ponudbe z označbo honorarja na upravo pod »Književna slovenščina«.

Glej, glej, saj res!

V prvi strokovni delavnici se ne popravljajo snežni čevlji samo v črni barvi, ampak tudi v rjavi. — Avgust Skof, Borštnikov trg. Letos znatno znižane cene.

V globoki žalosti sporočamo vsem prijateljem in znancem, da je naš nadvse ljubljeni soprog in skrbni oče oziroma brat, stric in svak gospod

Pavel Dežman

kontrolni strojevodja

dne 17. decembra po kratki in težki bolezni previden s tolažili Sv. vere mirno v Gospodu preminul. Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto, dne 20. decembra ob 2. uri popoldne iz hiše žalosti Sp. Siška, Frankopanska ulica št. 3 (Gostilna Keršič).

Ljubljana, dne 19. decembra 1930.

Fani Dežman
soproga

Majda, Elza, Pavel, Peter, otroci
in vsi ostali sorodniki

Službene objave

Razglasi sodišč in sodnih oblastev

Broj 90.997 gr. St. 1/30. 3082

Oglas.

Kr. sudbeni stol kao stečajni sud u Zagrebu objavljuje da je rok dražbe rudarskih i stvarnih nekretnina stečajne mase jugosl. rudarskog industrijalnog d. d. podružnice u Golubovcu radi zakašnjele objave preložio tako, da se raspisana dražba neće obdržavati dana 22. decembra 1930. nego na dan 22. marta 1931 u 10. do podne u poslovnici stečajnine u Golubovcu. Ine odredbe ovos. oglasa od 31. oktobra 1930. broj 80.491 gr. uzdržaje se i nadalje u kreposti uz naročiti još dodatak, da se nekretnine rudne neće prodati ispod procjenjena rudarskog nareda, a to je svota od Din 2,278.118·85.

Kr. sudbeni stol kao stečajni sud
U Zagrebu, dne 13. decembra 1930.

*

Preds. 1313—5/30—1.

Razglas.

Višje deželno sodišče v Ljubljani je imenovalo g. Vlacha Josipa, bančnega ravnatelja v p. v Ljubljani tolmačem za nemški in češki jezik pri deželnem sodišču v Ljubljani.

Predsedništvo višjega deželnega sodišča,
v Ljubljani, dne 12. decembra 1930.

*

E 2537/30-10. 3078

Dražbeni oklic in poziv k napovedi.

Na predlog zahtevajoče stranke Ljudske posojilnice v Celju bo dne 14. januarja 1931. ob devetih pri tem sodišču, v sobi št. 4 na podstavi s tem odobrenih pogojev dražba polovice sledečih nepremičnin: zemljiška knjiga Brezova, vl. št. 20: poslopje, cenilna vrednost Din 15.000, zemljišča, cenilna vrednost Din 35.065, pritikline, cenilna vrednost Din 938; skupaj Din 51.003. Zavezani stranki lastna polovica Din 25.501·50; najmanjši ponudek Din 17.001. Vadijznaša Din 5.100·30.

K nepremičnini zemljiška knjiga k. o. Brezova, vl. št. 20, spadajo sledeče pritikline: 1 voz, 4 sodi, 3 kadi, 1 preša in razno poljedelsko orodje v cenilni vrednosti Din 938.

Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.

Okrajno sodišče v Celju, odd. III.,
dne 24. novembra 1930.

*

E 969/29-28 3069

Dražbeni oklic.

Dne 5. januarja 1931. ob poldesetih bo pri podpisanem sodišču v sobi št. 2 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Vuzenica, vl. št. 56 in 105, zemljiška knjiga Sv. Primož II., vl. št. 1, 5 in 47, zemljiška knjiga Sv. Janž II., vl. št. 36 in zemljiška knjiga Sv. Vid, vl. št. 50.

Cenilna vrednost: 1,753.005 Din 30 p; vrednost pritikline: 33.930 Din; najmanjši ponudek: 1,168.804 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Marenbergu, odd. II.,
dne 27. novembra 1930.

*

E 1051/30—5. 3039

Dražbeni oklic.

Dne 17. januarja 1931. ob poldevetih bo pri podpisanem sodišču v sobi št. 9 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Sv. Peter pri Jurkloštru, vl. št. 24, 25, 51, 52, 57, 58.

Cenilna vrednost: 10.201 Din; vrednost pritikline: 520 Din; najmanjši ponudek: 7280 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča

Okrajno sodišče Laško,
dne 5. novembra 1930.

*

E 678/30—10. 3080

Dražbeni oklic.

Dne 20. januarja 1931. ob trinajstih bo na licu mesta v Žemavlji dražba nepremičninskih deležev: do hiše, travnikov in njiv, zemljiška knjiga Žemavlje, 1/12 vl. št. 33, 90, 93, 115, 120, 124, 125; 1/6 vl. št. 59; 1/2 vl. št. 74, 78, 89; 5/36 vl. št. 84; 2/24 vl št. 88.

Cenilna vrednost: 23.530 Din; vrednost pritikline: 225 Din; najmanjši ponudek: 15.628 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Murski Soboti,
dne 10. decembra 1930.

*

E 572/30—10. 3073

Dražbeni oklic

Dne 26. januarja 1931. ob devetih bo pri podpisanem sodišču v sobi št. 4 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Sv. Križ, vl. št. 411.

Cenilna vrednost: 15.658 Din; vrednost pritikline: 627 Din; najmanjši ponudek: 9290 Din 32 p.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Kostanjevci,
dne 25. novembra 1930.

E 886/30—7. 3077

Dražbeni oklic.

Dne 27. januarja 1931 ob desetih bo pri podpisanem sodišču v sobi št. 22 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Liberga, vl. št. 54.

Cenilna vrednost: 77.735·45 Din; vrednost pritikline: 525 Din; najmanjši ponudek: 51.823·62 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Litiji,
dne 9. decembra 1930.

*

E 362/30—7. 3079

Dražbeni oklic.

Dne 31. januarja 1931. ob devetih bo pri podpisanem sodišču v sobi št. 5 dražba ideelne polovice nepremičnine: zemljiška knjiga Jesenice, vl. št. 750.

Cenilna vrednost: 86.715 Din; najmanjši ponudek: 57.810 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Kranjski gori,
dne 29. novembra 1930.

*

P VII 179/30-1. 3074

Razglasitev preklica.

S sklepom okrožnega sodišča v Mariboru z dne 6. novembra 1930, opravilna štev. R III 295/30-3, je bil Klasinc Tomaž, posestnik v Dražencih št. 3, zaradi zapravljivosti omejeno preklican.

Za skrbnika-pomočnika je bil postavljen Brus Martin, kolar na Zg. Bregu 57.

Okrajno sodišče v Ptuju, odd. VII.,
dne 4. decembra 1930.

Vpisi v trgovinski register.

Vpisale so se izpremembe in dodatki pri nastopni firmi:

875. Sedež: Celje.

Dan vpisa: 3. decembra 1930.

Besedilo: **Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celju.**

V smislu sklepa XXX. rednega občnega zbora delničarjev z dne 22. marca 1930., sklepa upravnega sveta Ljubljanske kreditne banke na 151. seji z dne 19. avgusta 1930., se spremene §§ 1., 2., 10., točka 3., 30., 33. in 86., bančnih pravil. Te spremembe so bile odobrene z odlokom kraljeve banske uprave banovine v Ljubljani VIII. št. 3201, odnosno 3201/1 z dne 30. maja 1930. ozir. 31. avgusta 1930. in vpisane glasom sklepa Deželnega sodišča, kot trgovskega sodišča v Ljubljani, odd. III., z dne 10. oktobra 1930., opr. št. Firm. 1772/30 Reg. B I 42/165, v trgovskem registru tega sodišča pri protokolirani tvrdki centrale.

Prilagodi se italijansko besedilo tvrdke Podružnice Ljubljanske kreditne banke v Celju uradnemu nazivu sedeža Celje in sedeža centrale v Ljubljani ter se glasi odslej: »Succursale della banca di credito di Ljubljana a Celje«.

Točka 3. pravil glede delokroga banke glasi sedaj: »3. Nakupovanje in prodaja vrednostnih papirjev, deviz, novcev, kovin, drugega blaga in surovin vseh vrst in terjatev ter posojanje na vse te reči, terjatve in nepremičnine za lasten kakor tudi za tuj račun, a z izključevanjem pravih poslov hipotečnih bank.«

»Firmo družbe podpisujeta pod besede Ljubljanska kreditna banka (v cirilici ali latinici), ali Banque de Credit de Ljubljana ali Laibacher Kreditbank, ali Banca di credito di Ljubljana, ali Credit Bank of Ljubljana, ki so od kogarkoli pisane ali s štampiljo odtisnjene, dva člana upravnega sveta, ali en član upravnega sveta in en ravdatelj, odnosno en namestnik ravnatelja, odnosno en prokurist ali pa en ravnatelj in en namestnik ravnatelja, odnosno en prokurist.

Ravnatelji in uradniki, ki so pooblaščeni k sopodpisovanju, morajo pristaviti pred svoje ime črko p. p. (per procura).«

»Vse podružnice zadevajoče pravnoobvezne izjave se morajo opremiti s podpisom centrale pod § 30. teh pravil, ali pa s trgovsko-sodno protokolirano firmo podružnice in s podpisom enega člana predstojništva ter dirigenta, odnosno njegovega namestnika, odnosno prokurista podružnice ali pa s podpisom dirigenta in njegovega namestnika, odnosno prokurista podružnice, odnosno drugega uradnika, katerega upravni svet v to pooblasti.«

Okrožno kot trgovsko sodišče v Celju,
odd. I., dne 3. decembra 1930.
Firm 296/30 Rg B I 20/43.

Konkurzni razglasi

S 7/29/24. 3066

876. **Razglas.**

Prezadolženec: Zapuščina Vinkšlja Franceta v Gradacu.

Konkurz, ki je bil razglašen s sklepom opr. št. S 7/29 o imovini prezadolženca, se odpravi, ker je bila razdeljena vsa masa.

Okrožno sodišče, odd. II.,
Novo mesto, dne 13. decembra 1930.

Razglasi raznih uradov in oblastev

Štev. 12.035/II. 3062—2—1

Razpis.

Direkcija državnega rudnika v Velenju razpisuje za na dan 26. januarja 1930 ob enajstih nabavo:
1 komad jamskega repeticijskega teodolita.

Pogoji se dobe pri podpisani.

Direkcija drž. rudnika Velenje,
dne 12. decembra 1930.

Razne objave

3076

Likvidacija društva.

Kreditno društvo mestne hranilnice v Ptuju je v smislu sklepa odbora Mestne hranilnice v Ptuju z dne 8. maja 1930. svojo likvidacijo izvršilo.

Likvidatorji: Anton Brenčič, dr. Matej Senčar, Alojz Brenčič, Ivan Steudte, Hinko Kreft, Franc Zorčič, vsi v Ptuju.

Ptuj, dne 13. decembra 1930.

Ouida:

Kneginja Zurova

16

Roman.

»Jack,« je dejala suho, »dajte mi roko in peljite me v čajno sobo. Klementina pl. Valle tako dobiva, kakor da je vse ase zaznamovala.«

Odvedel jo je iz sobe. Med potom jo je nenadno vprašal: »Jeli res, da ima Zurov resne namene z vašo hčerko? Tako vsi govore.«

Lady Dolly se je smehljala.

»O, jaz nič ne vem,« je rekla. »Ljudje mnogo govore, jaz pa ne verjamem ničesar. Kaj pa vi mislite?«

»Kaj naj rečem,« je odgovoril kratko. »Ali si to želite?«

»Seveda, da želim vse, kar bi ji moglo biti v srečo.« Glasno se je zasmejal.

»Ali se ženske znajo hliniti!«

»Oprostite, dragi Jura. Tu niste v kakšni častniški kazini ali v klubu,« ga je pokarala strogo Lady Dolly.

Lord Jura jo je mirno izpustil ter jo prepustil nekemu mlademu gizdalinu, ki se je zadnjega poletja proslavil s tem, da je prejel prvo nagrado pri dirkah. Nato se je podal v sobo za kadilce, ki je bila v tem hipu docela prazna, se vrgel na divan, se zamislil in obraz se mu je stemnil.

»Kakšen osel sem!« je dejal sam pri sebi. Pomislil je, da je navezan na Lady Dolly. Pet let je tega, kar jo je prvič videl nekega nedeljskega večera pri obedu v nekem gradu ob Themzi. Takrat se mu je zdela najlepša ženska na svetu. Povabila ga je, naj jo obišče na njenem domu. In ko je prišel, ga je peljala v vrt in tam sta med gardenijami našla mrtvega goloba. Ona se je zasmejala in mu velela, naj zloži elegijo mrtvemu golobu. Najnavadnejše podrobnosti so mu prihajale v spomin tako jasno, da ga je kar jezilo. To je bilo pred petimi leti in danes je še vedno tako lepa. Lepotilni saloni so bili pravi vir večne mladosti. Najmanje se ni izpremenila, on pa si je želel, da bi bil oni mrtvi golob, ležeč med gardenijami.

Resno, ljubko obličje, izrazita usta, belo, ponosno čelo, ki so ga obdajale bujne kite, je stalo pred njim.

»Veliki Bog,« je pomislil, »kdo bi mogel misliti, da je mati takšne hčere!«

Srce mu je bilo težko, trpke misli so ga mučile. Bil je pošten, zvest človek, toda v tem hipu se je njegova notranjost uprla jetništvu, ki se mu je zdelo nekoč lepo. Zasovražil je Verino mater.

Pozno v večer je lord Jura izrazil knezu svoje globoko obžalovanje, ker mora zapustiti Felicite. Moral je odpotovati na Škotsko. Oče je praznoval velik lov in dasi nerad, on je moral biti tudi med udeleženci.

Lady Dolly ga je povlekla v stran.

»Kaj je to? Kaj to pomeni?« je vprašala. »Meni ne boste dopovedali, da morate k svojemu očetu v Camelot. To je jasno. Čemu torej ta izgovor? In kako morete kaj takega izjaviti, dokler me niste vprašali, če sem jaz s tem zadovoljna. Jaz pa nisem zadovoljna.«

»Omenil sem Camelot, ker sem moral navesti kak razlog in ker hočem proč odtod,« je rekel lord Jura z rokami v žepih. »Da vam po pravici povem, Dolly, jaz ne maram ostati več v hiši tega razuzdanca. Razuzdanec je in vi ga lovite.«

Lady Dolly je prebledela.

»Kakšno govorjenje!« je vzkliknila. »Čemu bi ravno on zaslužil to ime prej kakor kdorkoli? In kako ga lovim?«

Lord Jura je nagubal čelo.

Rečem vam, da je razuzdanec. So take stvari, ki jih ni mogoče ženskam povedati. Vsakdo pa ve zanje. Nad tem se pa vi nič ne spotikajte ter ga želite za moža svoji hčeri.«

»Moj Bog! Za Vero! In če bi tako bilo, kaj je vam na tem?«

»Nič,« je rekel lord Jura s stisnjenimi ustnicami, ne da bi pogledal Lady Dolly.

»Čemu torej? Povejte vendar, čemu, prijatelj?«

»Poslušajte, Dolly,« je rekel mladi kavalir resno, »nečem se proglašati za boljšega, kakor so drugi. Tudi nisem nikak vzor krepostnega človeka, nisem rahločutnež, vendar pa se mi spletka, ki jo vi tu predete, zdi tako podla, da grem odtod in se podam v Camelot, ker nimam nobene pravice vam stopiti na prste«.

Lady Dolly se je resno prestrašila.

»Kaj veste o Zurovu?« je mrmrala.

Samo to, kar ve ves Pariz, in to zadostuje.«

Lady Dolly se je oddahnila in se pripravljala na obrambo.

»Ves Pariz — ves Pariz!« je rekla. »Kaj se to pravi?« Kakor da niso vsi moški enaki. Zares človek bi pomislil, da ste sami v Vero zaljubljeni.«

»Tiho!« jo je prekinil Jura s takim poudarkom, da ni izpregovorila več besedice. »Jutri odpotujem,« je rekel ravnodušno. Dali mi boste kako knjigo, pismo ali kakšno naročilo ali sploh nekaj za dame v Camelotu Treba je tu ljudem jezike zavezati.«

Pogreb po 272 letih

Leta 1658. je umrl največji angleški revolucijonar, kar jih pozna zgodovina: Oliver Cromwell. Šele leta 1930. pa so se odločili, da bodo prenesli njegovo truplo tja, kjer počivajo najslavnejši angleški sinovi, v westminstersko opatijo. Ne morejo pa najti njegovega trupla, kajti zemeljski ostanki velikega državnika, čegar duh še danes živi med angleškimi »levičarji«, leže kdovekje.

In vendar je bil že enkrat pokopan v westminsterski opatiji. Ko je umrl, on, ki je brutalnega, nesposobnega in vse pravice parlamenta teptajočega kralja odstranil in ki je iz zasužnjenih Angležev napravil bogat, svoboden in miroljuben narod — ko je torej umrl ta resnični in pravi oče svojega naroda, takrat so ga pokopali na odličnem mestu in mu s tem izkazali najvišjo čast, ki jo Anglija izkazuje svojim umrlim velikanom. Ko pa je pozneje s pomočjo Francije zopet zmagala reakcija, takrat so se maščevali tudi nad Cromwellovim truplom: truplo so izkopali in ga obesili na javnem morišču v Londonu kot svarilen zgled. A to še ni bilo dovolj: Ko so truplo zopet odstranili z morišča, so odsekali glavo od trupla in celih 25 let je bila glava blizu tam, kjer je prej počivalo truplo v častnem grobu, nasajena na kol. Enkrat pa je glava padla s kola. Vojak, ki je stal na straži, jo je pobral in jo prodal nekemu potujočemu komedijantu za smešno mal denar. Možakar pa, ki je glavo kupil, jo je kasneje razkazoval po raznih sejmih. To je trajalo vse dotlej, dokler ni glave kupil neki Wilkinson, ki je glavo zapustil svojim sinovom kot dragoceno relikvijo. V posesti te rodbine se nahaja Cromwellova glava še dandanes.

Truplo Cromwellovo pa so zagrebli v neko jamo blizu morišča v Londonu. Njegovi prijatelji in čestilci pa so truplo vkradli in ga skrili nekje drugje. O kraju, kje je truplo skrito, krožijo le pripovedke; ena od Cromwellovih hčera ga je baje shranila na neki svoji graščini. V nekem kotu tiste graščine — Newburgh — se nahaja res skrita klet z napisom: »Tukaj počivajo zemeljski ostanki Olivera Cromwella, pokopala pa jih je njegova hči Mary.« Danes je grad last rodbine Wombell. Ta rodbina je pripravljena grobnico odpreti le pod pogojem, da preneso kosti v westminstersko opatijo — kralju Edvardu pa je rodbina isto prošnjo gladko odbila.

Danes pa so se časi izpremenili: v angleški vladi sede tudi delavci, ki so dolžni Cromwellu veliko hvalo in tako bodo njegove zemeljske ostanke zopet prenesli na staro mesto nazaj.

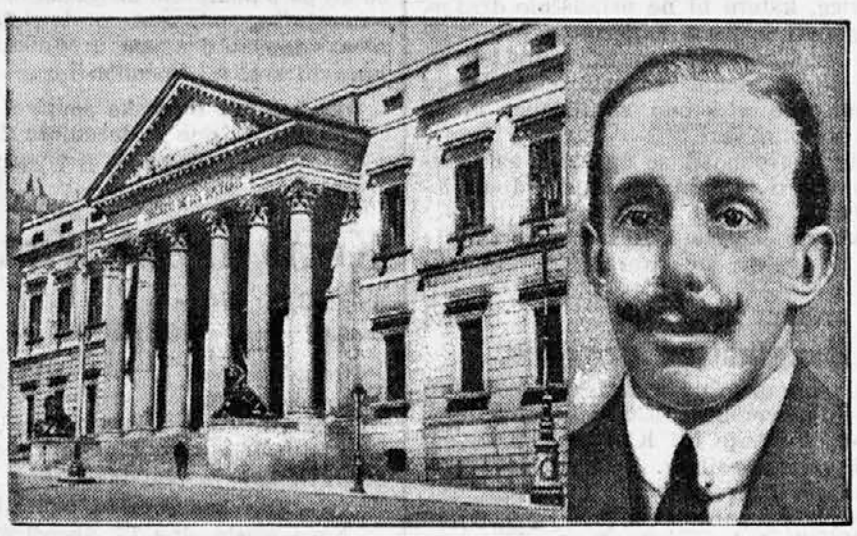

K uporu v Španiji: Parlament v Madridu in kralj Alfonz XIII.

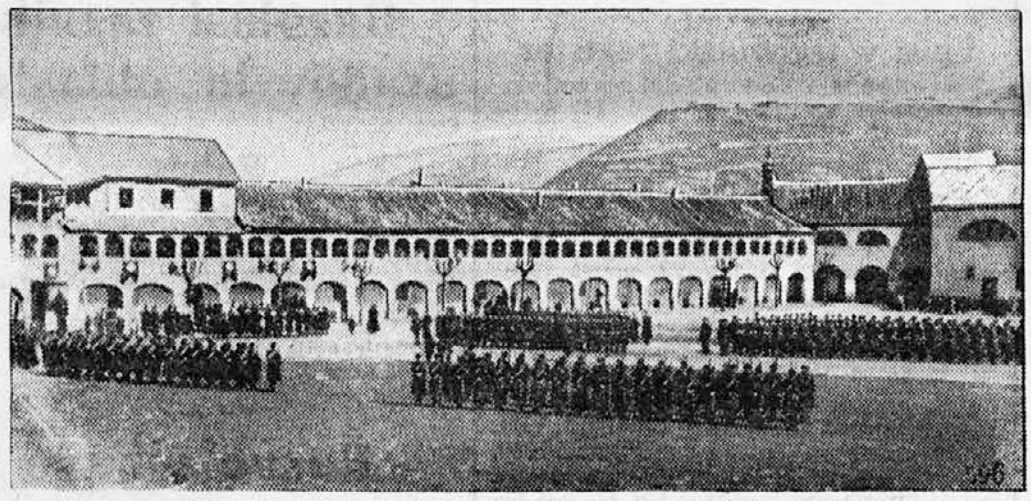

Topničarska vojašnica v mestu Jaca v severni Španiji.

Upor v severni Španiji, ki ga je pa vlada baje že udušila, se je začel v mestu Jaca. Tam so se uprli topničarji. Slika nam kaže tamkajšnjo topničarsko vojašnico, pred vojašnico pa stoje čete, pripravljene na odhod.

Nekaj o steklu

Staro poročilo pripoveduje, da so steklo iznašli trgovci iz Fenicije (Fenicija leži severno od Palestine). Trgovci so tovorili nekam velik tovor solitra. Ko so se pa ustavili ob bregu reke in si zakurili ogenj, niso imeli drugega podstavka za ognjišče kakor nekaj velikih kosov solitra. Iz teh kosov so si napravili ognjišče.

Ko pa je ogenj soliter razbelil, se je začel soliter topiti in iz njega je tekla na tla neka tekočina, čisto svetla in prozorna. Ta tekočina je bila steklo.

Tako pripoveduje staro poročilo, o katerem pa je danes dognano, da ni točno, kajti steklo so poznali že stari Egipčani in so ga tudi že rabili.

Dandanes izdelujejo steklo tako, da tope razne kemične sestavine, od katerih je najbolj važna kremenova kislina in tej dodevajo potem še razne druge kemikalije. Ko je ves materijal dobro zmešan in zmlet, pride v velike peči, kjer se v vročini od 1200 stopinj stopi. Nato ohlade počasi vso maso na 1000 stopinj toplote in v tem stanju se da masa lahko obdelavati.

Steklenice navadno »pihajo« s cevjo, ki je 1 meter do poldrug meter dolga. Cev ima na enem koncu ustnik, na drugem koncu pa je razširjena. »Pihalec« vtakne cev v stekleno maso in vzame ven toliko, kolikor potrebuje za steklenico. Potem začne »pihati«, ob enem pa suče stekleno kapo, ki dobi na ta način obliko hruške. To hruško vtaknejo v poseben model (kakoršna naj bo pač vnanja oblika steklenice) in nato jo pihalec razpiha, dokler ni ta oblika polna. Nato odstranijo cev, »dulc« pa pojačajo.

Dandanes pa izdelujejo steklenice večinoma z avtomatičnimi stroji za vlivanje. V te stroje napeljejo tekoče steklo, razpihajo pa stekleno maso s stisnjenim zrakom. Taki stroji izdelajo na teden do 1 milijon steklenic.

Steklo za ogledala in za okna izdelujo iz mase, ki se imenuje natronono-apneno steklo. Velika ogledala in šipe za izložbena okna vlivajo. Maso napeljejo na posebne mize, ki imajo primerno visoke robove in na te mize vlivajo tekoče steklo. Ko je steklo vlito, ga zvaljajo z železnimi valjarji, da je plošča povsod enako debela. Nato odneso ploščo v hladilnico, kjer ostane 4—5 dni, da se počasi ohladi. Ko je plošča hladna, jo polirajo in brusijo.

Pred nekaj stoletji je stalo steklarstvo na precej višji stopinj nego dandanes, kajti takrat so znali delati tudi vpogljivo in nezlomljivo steklo. Tega pa danes ne znamo več.

Ljudi zdravijo z molitvijo

Približno 7 ur pešhoda od bavarskega mesta Augsburga leži v prijazni dolinici trg Ziemetshausen. Ta trg ima približno 1000 prebivalcev, ki se pečajo večinoma s poljedelstvom. V bližini trga leži grajščina nekega kneza, ki jo turisti prav radi obiskujejo. V tem mirnem trgu torej se je lansko leto naselila neka čudodelna zdravnica, Meusburger po imenu. V trg se je pripeljala z elegantno kočijo, kar je ljudem že silno imponiralo. Opazili so tudi takoj, da hodi ženska vsak dan v cerkev ali v katoliško, ali v protestantsko, tega ne povedo. Z obiskom cerkve si je ženska kmalu pridobila zaupanje prebivalstva. Nekateri so sicer trdili, da žensko dobro poznajo in da v svoji domovini ni bila prav nič pobožna, ampak zaupanje je ostalo. Njeno slavo pa je raznesel daleč naokoli neki hlapec — če je to res bil —, ki je poleti stanoval pri nji in trdil, da ga je popolnoma ozdravila od slepote s svojo molitvijo. Vsled tega pripovedovanja so kmalu začeli prihajati v mali trg bolniki od vseh strani. Prihajali so slepci in hromci in tudi taki bolniki, nad katerimi so zdravniki že obupali. Ljudje so čakali pred stanovanjem čudodelne zdravnice celo do polnoči, samo da bi prišli na vrsto. Nekega dne so našetli 96 bolnikov, ki so iskali pri premetenki pomoči. Računala ženska sicer ni nič za svoje molitve, ki jih je opravljala nad bolniki, toda kdor ni položil na mizo precej izdatnega »prostovoljnega daru«, tega je ženska prav pošteno ozmerjala. Ozdravila sicer ni nikogar, pač pa je izdatno pomagala sebi, oziroma svoji bržkone res zelo bolni blagajni. Toda ljudje so vseeno prihajali, mladi in stari, resnični in namišljeni bolniki. To je trajalo do 4. novembra letošnjega leta, ko so orožniki celi slepariji napravili temeljit konec.

300 letnica časopisne reklame

Koncem tega leta bo svet praznoval zanimivo obletnico: tristoletnico časopisne reklame.

Časopisna reklama se je rodila — naravno — v veliki trgovski deželi, v Angliji. To se pravi, da je tam bila prva časopisna reklama tiskana. Iznajditelj reklame pa je bil pariški zdravnik Renaudet. Ta se je pečal poleg svoje prakse tudi s posredovanjem služb in pri tem mu je prišlo na misel, da bi potom javnosti uredil ponudbe in povpraševanja. Dobre izkušnje, ki jih je napravil pri tem, so spodbodle ljudi tudi v drugih deželah k posnemanju in tako so se povsod pojavili časopisi, ki so objavljali samo inserate. Časopisi, ki so prinašali poročila in inserate hkrati, so začeli izhajati precej pozneje, najprej pa tudi v Angliji.

Moč in pomen časopisnega oglasa so spoznali najbolj Amerikanci. Tam potrosijo na leto milijarde dolarjev za časopisne oglase, pa se jim ti izdatki tudi bogato vračajo. Statistično pa je dokazano tudi to, da je od vseh vrst reklame še najboljša in najbolj uspešna časopisna reklama oziroma inserati.

Razburjenje v Holywoodu

Hollywood v Kaliforniji je, kakor znano, največja centrala za izdelovanje filmov na svetu. Kjer pa gre za filme, tam morajo skrbeti tudi za potrebno reklamo, in zato objavljajo razni listi, seveda za dobro plačilo, vedno kašne nove »senzacije« iz Hollywooda. Dokler gre, objavljajo razne več ali manj »pikantne« zgodbe in zgodbice iz privatnega življenja filmskih zvezd in zvezdic, če pa to več ne gre, si pa izmislijo kaj drugega.

Sedaj n. pr. poročajo, da je prišla v konkurz hollywoodska banka, kjer so nalagali zvezdniki, zvezde in zvezdice svoje prihranke. Vest o tem bančnem polomu je učinkovala baje na zvezde tako, da so po raznih filmskih laboratorjih takoj prenehali z delom, ker so hoteli vsi na veliko zborovanje, kjer so se posvetovali, kako bi rešili svoj denar. Zvezdniki in zvezde in zvezdice so se zbrali pred poslopjem banke in tam so vprizorili burne demonstracije. Ko so pa razbili dovolj oken in se dovolj nakričali, so se lepo razšli.

Če le niso vsa ta poročila zopet le preprozorna reklama za Hollywood in za razne »zvezde«, ki vedno bolj prihajajo ob kredit pri pametnih ljudeh?

Ravnatelj Klemperer,

kateremu je za prihodnjo koncertno sezono poverjeno vodstvo koncertov češke filharmonije v Pragi. Doslej je bil član Kroll-ove opere v Pragi.

Kako je v Ameriki v resnici

Znani ameriški pisatelj Sinclair Lewis, ki je bil odlikovan letos z Noblovo nagrado za literaturo, je rekel v svojem govoru, ki ga je govoril ob priliki prejema nagrade, med drugim tudi to-le:

»Amerika je dežela, kjer vladajo industrijski magnati. V Ameriki zidajo po 80 nadstropij visoke hiše, izdelajo na leto na milijone avtomobilov in pridelajo na milijarde mernikov pšenice, toda za duševne delavce se ne zmenijo. Pisatelje imajo bogataši kvečjemu za svoje klovne (pajace). Na amerikanskih vseučiliščih polagajo največjo važnost na nogomet ali na sport sploh. Ameriški bogatini imajo pač po tri avtomobile v svojih garažah, v knjižnicah, če jih sploh imajo, pa nimajo niti po pet knjig. Če pa jih imajo, jih ne bero. Poznajo pa se že znamenja, da se bo tudi Amerika začela kmalu otresati tega »nad-amerikanskega duha«.

Agitirajte za Jugoslovana!

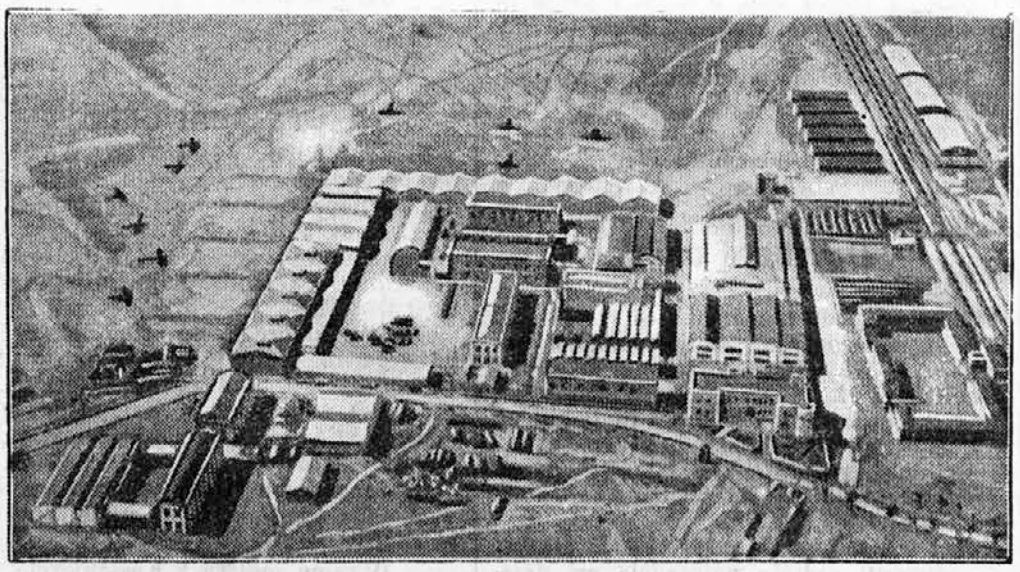

Upor letalcev na Španskem.

Na sliki vidimo letališče Cuatro Vientos pri Madridu. Posadka tega letališča se je pod vodstvom majorja Mello Franca in generala Del Lano uprla, vladne čete so pa letališče obstreljevale s topovi in upor v par urah zadušile. Vodje upora so odleteli na Portugalsko.

Božični trg nekdaj in sedaj.

Izdaja tiskarna »Merkur«. Gregorčičeva ulica 23. Za tiskarno odgovarja Otmar Mihálek. — Urednik Milan Zadnek. — Za inseratni del odgovarja August Kozman. — Vsi v Ljubljani.